

scriptie 2011

Communicatiewetenschap

afstudeerverslag

Lena Weber

“Het klinkt misschien gek, maar…”

Een onderzoek naar functies
van de zinsconstructie
“klinkt misschien gek, maar”

Afstudeeropdracht
Master Communication Studies
Universiteit Twente

Onder begeleiding van:
Drs. R.H.M. Timmers
Dr. J. Karreman

Lena Weber
27 juni 2011

Samenvatting

In dit verslag wordt een onderzoek beschreven naar de functies van de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar …”. Het onderzoek is ontstaan naar aanleiding van een eerder verschenen – niet wetenschappelijk – artikel over hetzelfde onderwerp, waarin de schrijver mogelijke functies afleidt uit diverse voorbeelden. Door middel van dit onderzoek is een eerste opstap gemaakt naar een identificatie van functies van “klinkt misschien gek, maar” en soortgelijke zinsconstructies.

Het onderzoek werd uitgevoerd door middel van een inhoudsanalyse. Ruim 350 fragmenten van internetdiscussies waarin “klinkt misschien gek, maar” – met als variaties voor gek: vreemd, raar en stom – voorkwam, zijn met behulp van een codeerschema ingedeeld in hoofd- en subcategorieën. Deze categorieën werden opgesteld door functies van aanverwante onderzoeksrichtingen als basis te gebruiken. De keuze hiervoor is gemaakt omdat er, voor zover bekend, nog geen eerder onderzoek naar de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” uitgevoerd is. Door functies van discourse markers, gambieten, interjecties, concessies, benevolum parare-technieken en losing face-technieken te bestuderen, werden zeven functies gevonden die aanwijzingen gaven voor het gebruik van “klinkt misschien gek, maar”. Deze zeven subfuncties konden samengevat worden in drie hoofdfuncties, waarbij één subfunctie ongeschikt bleek voor het onderzoek. Het uiteindelijke onderzoek is uitgevoerd met drie hoofdcategorieën, alle met twee subcategorieën.

Uit de resultaten is gebleken dat “klinkt misschien gek, maar” gebruikt wordt met drie hoofdfuncties, ieder met twee subfuncties. Deze functies zijn: voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies (hoofdfunctie schrijver), emoties toevoegen (hoofdfunctie schrijver), overtuigen van de lezer (hoofdfunctie publiek), band versterken tussen schrijver en publiek (hoofdfunctie publiek), voorkomen van verkeerde conclusies (hoofdfunctie boodschap) en informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen (hoofdfunctie boodschap).

De belangrijkste conclusies die aan dit onderzoek verbonden kunnen worden, zijn de volgende: ten eerste kan geconcludeerd worden dat in meer dan de helft van de gevallen een gebruiker van “klinkt misschien gek, maar” onzeker is over een gedachte, ervaring of emotie en dat hij of zij de constructie gebruikt om deze onzekerheid te voorkomen. Ten tweede is het overtuigen van de lezer een belangrijke functie van de zinsconstructie, hierbij gebruikt de schrijver vaak “klinkt misschien gek, maar” in combinatie met de gebiedende wijs of een suggestieve vraag om overtuigender over te komen. Ten derde blijkt dat er niet één overeenkomstig onderzoeksgebied aan te wijzen is van waaruit de functies van “klinkt misschien gek, maar” te verklaren zijn. Hieruit kan opgemaakt worden, dat zinsconstructies als “klinkt misschien gek, maar” tot een geheel nieuw onderzoeksgebied behoren.

Bij het onderzoek naar de functies van “klinkt misschien gek, maar” is gebruik gemaakt van vooraf opgestelde categorieën. Het is aan te bevelen dat bij vervolgonderzoek gecontroleerd wordt of deze categorieën toereikend zijn voor het verklaren van de functies van de zinsconstructie. Daarnaast zou vervolgonderzoek uitkomst kunnen bieden bij het onderzoeken in hoeverre de functies herkenbaar zijn voor het publiek.

Summary

The Dutch phrase “Het klinkt misschien gek, maar …” (in English: “it might sound crazy/strange, but …”) is a well-known expression which seems to be used increasingly in the Dutch language. Although the phrase is commonly used, no research has been conducted yet to examine why people use it. The purpose of this study is to investigate which functions “klinkt misschien gek, maar” has. This study builds on another – non scientific – article in which the author describes several possible functions of the phrase.

352 fragments of internet discussions were examined and classified into different categories with the use of content analysis. These categories were all based on functions of related research topics. The lack of prior research about the specific phrase “klinkt misschien gek, maar” or similar phrases, was the reason why the foundation of the categories was based on related research. The categories were established by examining existing literature about discourse markers, gambits, interjections, concessions, benevolum parare-techniques and face losing-techniques. Eventually, the research was conducted by using six subcategories within three main categories.

The results revealed that “klinkt misschien gek, maar” is used for three main functions (to relate to the writer, to relate to the reader and to relate to the message) and six subfunctions. These subfunctions are: to prevent insecurity and/or losing face (main function: writer), to add emotions (main function: writer), to convince the reader (main function: reader), to strengthen the relationship between the writer and the reader (main function: reader), to inform about surprising events (main function: message) and to prevent wrong implications (main function: message).

The main conclusion of this study is that “klinkt misschien gek, maar” is mostly used to prevent the writer’s insecurity about a thought, an emotion or an experience. The writer tries to hide his or her insecurity by admitting that what he or she has to say might sound crazy. Another commonly used function of the phrase is: convincing the reader. The writer usually applies this function by using the imperative of a verb or by suggestive questioning. Furthermore, it was discovered that the functions of “klinkt misschien gek, maar” cannot be derived from just one other research topic. This means that phrases like “klinkt misschien gek, maar” could be considered to be a whole new research topic.

The content analysis in this research was based on predetermined categories to examine the functions of “klinkt misschien gek, maar”. It is recommended that further research looks into these categories again to determine whether they are sufficient to explain the functions of “klinkt misschien gek, maar”. Further research could also be useful to reveal whether the functions found in this study are recognizable for the reader.

Voorwoord

Voor u ligt een scriptie welke het resultaat is van een onderzoek naar de functies die de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” kan vervullen. Met deze scriptie rond ik de opleiding Communication Studies aan de Universiteit Twente af.

Voordat ik begon met afstuderen, had ik veelal van andere mensen gehoord wat een verschrikking het hele proces zou zijn. Vastlopen op statistische toetsen, onbereikbare begeleiders en maanden uitloop om allerlei redenen… het zou er allemaal bijhoren. Gelukkig kan ik achteraf met overtuiging zeggen dat mijn afstudeerperiode voornamelijk op een leuke en voorspoedige manier verlopen is. Uiteraard had ik dit allemaal niet voor elkaar kunnen krijgen zonder de hulp en steun van verschillende mensen.

Ten eerste wil ik graag Rian Timmers en Joyce Karreman bedanken voor hun begeleiding. Rian, al vanaf het begin gaf je me de vrijheid om het onderzoek voor mezelf zo leuk mogelijk te maken. Dankjewel voor de hulp met het pre-testen het analyse-instrument, het meedenken met het opstellen van het theoretische kader en je eerlijke mening als ik zeurde als een eerstejaars. Joyce, hoewel je pas later mijn begeleider bent geworden, heb ik veel gehad aan de feedback die ik van je heb gekregen. En daarmee bedoel ik niet alleen de dramatische d/t-fouten die je in mijn verslag hebt ontdekt. Ik had me geen betere twee begeleiders kunnen wensen, dank jullie wel.

Daarnaast wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor de interesse die jullie in mijn scriptie hebben getoond, de goedbedoelde adviezen die ik heb gekregen, het luisteren naar mijn oeverloze gezwets over één enkel zinnetje en de vele kopjes vieze automatenkoffie die we samen hebben gedronken.

Dan zijn er nog vier mensen die een extra eervolle vermelding verdienen in dit voorwoord. Marike, dankjewel voor het helpen analyseren van de – soms erg lachwekkende – fragmenten uit de internetdiscussies. Willemijn, bedankt voor het doorlezen van mijn verslag en de feedback die je me hebt kunnen geven. Merel, dankjewel voor alle “afstuderen is stom”-momenten die samen thuis op de bank hebben gehad. En Rick, dankjewel, gewoon voor alles ☺

Enschede, 27 juni 2011

Lena Weber

1 INLEIDING 7
1.1 Aanleiding voor het onderzoek 7
1.2 Onderzoeksvraag 8
1.3 Doel van het onderzoek 8
1.4 Opbouw van het verslag 8
2 THEORETISCH KADER 9
2.1 Discourse markers en gambieten 9
2.2 Concessies 11
2.3 Interjecties 14
2.4 Retorisch gebruik: benevolum parare-techniek 15
2.5 Onzekerheid en gezichtsverlies 15
2.6 Samenvatting van alle functies 16
3 METHODOLOGIE 20
3.1 Samenstelling van het onderzoekscorpus 20
3.2 Analyse-instrument en toepassing 21
3.3 Proces 27
3.4 Betrouwbaarheid 29
4 RESULTATEN 31
4.1 Hoofdcategorieniveau 31
4.2 Subcategorieniveau 31
4.3 Interpretatie van resultaten 32
5 DISCUSSIE 36
5.1 Conclusies 36
5.2 Reflectie op de onderzoeksmethode 37
5.3 Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek 38
REFERENTIES 39
BIJLAGE 1: EERSTE VERSIE VAN HET ANALYSE-INSTRUMENT 41
BIJLAGE 2: CODEERINSTRUCTIE 43

1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een inleiding gegeven op het uitgevoerde onderzoek. Hierbij worden in paragraaf 1.1 de aanleiding van het onderzoek en overeenkomstige onderzoeksgebieden beschreven. In paragraaf 1.2 is de onderzoeksvraag te vinden die aan de hand van de aanleiding is opgesteld. Paragraaf 1.3 beschrijft het doel van het onderzoek, namelijk een verkenning naar het gebruik van de zinsconstructie "klinkt misschien gek, maar". In de laatste paragraaf wordt een overzicht van de inhoud van dit verslag gegeven.

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In het tijdschrift Onze Taal verscheen in mei 2010 een artikel over het gebruik van de zinsconstructie "Het klinkt misschien gek, maar …" (van Veelen, 2010). De auteur merkt op dat een dergelijke tekst steeds vaker in de Nederlandse taal gebruikt wordt. Hoewel een wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt, worden wel verschillende verklaringen voor het verschijnsel gegeven, zo schrijft van Veelen (2010): "De constructie 'Klinkt …, maar …' lijkt dus een middel tegen onzekerheid. Als we vrezen dat we saai, dom of bot overkomen, zeggen we dat alvast zelf" en "De constructie wordt kennelijk gebruikt voor ontboezemingen waar we ons een beetje voor schamen. Je zegt dus eigenlijk: 'Ik besef best dat het raar overkomt, maar je moet niet denken dat ik gek ben.'" (p. 136). Verder stelt van Veelen (2010) dat de uitdrukking door het veelvuldige gebruik een cliché lijkt te worden waardoor deze nog nauwelijks betekenis heeft.

Uit het artikel in Onze Taal komt naar voren dat er meerdere motieven lijken te zijn voor het gebruik van de zinsconstructie "klinkt misschien gek, maar". Ten eerste zou het gezien kunnen worden als een beleefdheidsvorm. Wanneer men wil voorkomen dat men bot overkomt, zou de constructie wellicht gebruikt kunnen worden om daarmee het ethos van de spreker te versterken (Andeweg, de Jong, & van Breugel, 2010). Aan de andere kant kan de angst om bot, saai of dom over te komen ook voortkomen uit onzekerheid. In het verlengde hiervan ligt de angst voor 'losing face', wat neerkomt op het verliezen van respect van anderen (Arundale, 2010).

Naast de hierboven genoemde aanleidingen voor het onderzoek, zijn er ook andere wetenschappelijke richtingen van waaruit het gebruik van "klinkt misschien gek, maar" verklaard zou kunnen worden. Een van de takken van wetenschap waarin overeenkomsten gevonden kunnen worden met "klinkt misschien gek, maar" is die van concessies. Een concessie in de taalwetenschap heeft te maken met een verwachting die niet uit blijkt te komen (Grote, Lenke, & Stede, 1995). Dit zou ook toegepast kunnen worden op "klinkt misschien gek, maar". De persoon die de constructie gebruikt, schept in eerste instantie de verwachting dat datgene dat volgt misschien wel gek kan klinken. Door hierna een tegenstelling te creëren met het gebruik van het woord *maar*, laat de spreker deze verwachting niet uitkomen.

Aanwijzingen voor het gebruik van "klinkt misschien gek, maar" zijn ook af te leiden vanuit literatuur over interjecties. Dit zijn korte woorden of uitroepen die grammaticaal los van de zin staan en op zichzelf vaak betekenisloos zijn, maar die in een bepaalde context betekenis toevoegen aan de mentale staat van de spreker (Ameka, 1992). Door het veelvuldige gebruik van de zinsconstructie, lijkt deze haast betekenisloos te worden (van Veelen, 2010) en om deze reden zou literatuur over interjecties aanwijzingen kunnen bevatten over het gebruik van "klinkt misschien gek, maar".

Ook discourse markers vertonen overeenkomsten met de zinsconstructie. Deze kunnen gedefinieerd worden als optionele elementen van een uitdrukking die indirect commentaar geven op de inhoud van deze uitdrukking (Schourop, 1999). "Klinkt misschien gek, maar" geeft eveneens commentaar op de inhoud van de tekst en zou daarnaast ook als optioneel gezien kunnen worden. De redenen voor het gebruik van discourse markers zouden hiermee als indicatie kunnen dienen voor de constructie.

In deze paragraaf zijn verschillende invalshoeken voor het gebruik van “klinkt misschien gek, maar” weergegeven. Zowel het artikel van van Veelen (2010) als de onderzoeksrichtingen die overeenkomsten vertonen met de constructie, geven aanwijzingen voor het gebruik. Desondanks ontbreekt het nog aan wetenschappelijke onderbouwing van de verschillende functies die de zinsconstructie kan vervullen.

1.2 Onderzoeksvraag

In de aanleiding worden aanwijzingen gegeven over waarom een schrijver/spreker de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” zou gebruiken in zijn of haar tekst. Deze aanwijzingen hebben echter betrekking op vergelijkbare onderzoeksgebieden en het is maar de vraag of de zinsconstructie op eenzelfde manier gebruikt wordt. Om deze reden is het interessant om er achter te komen op welke manier “klinkt misschien gek, maar” nu werkelijk gebruikt wordt in de Nederlandse taal. Dit alles in overweging nemende, kan de volgende onderzoeksvraag geformuleerd worden:

“Welke functies kan de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” vervullen?”

1.3 Doel van het onderzoek

De zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” komt in de Nederlandse taal steeds vaker voor (van Veelen, 2010). Desondanks is het onderzoek naar deze constructie nog zeer beperkt. Er is wel onderzoek gedaan naar soortgelijke teksten en overeenkomstige wetenschappelijke gebieden, maar deze precieze uitdrukking heeft tot dusver weinig aandacht gekregen in de wetenschap. Aan de hand van dit exploratieve onderzoek zal een eerste invulling worden gegeven aan een beschrijving van de functies van deze zinsconstructie.

1.4 Opbouw van het verslag

Het onderzoeksrapport is uit verschillende hoofdstukken opgebouwd. Na deze inleiding volgt een theoretisch kader waarin functies worden toegelicht van onderzoeksrichtingen die overeenkomsten vertonen met “klinkt misschien gek, maar”. Deze functies vormen een basis voor de methode, die in het derde hoofdstuk wordt beschreven. Verder bestaat Hoofdstuk 3 uit een beschrijving van de samenstelling van het onderzoekscorpus, het analyse-instrument, het proces, en een verantwoording van betrouwbaarheid van het onderzoek. Hierna worden in Hoofdstuk 4 de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en geïnterpreteerd. Hoofdstuk 5 zal bestaan uit de conclusies die uit de resultaten volgen, waarna in hetzelfde hoofdstuk de discussie wordt gepresenteerd. In de laatste paragraaf worden aanbevelingen voor toekomstig onderzoek gedaan.

2 Theoretisch kader

In het vorige hoofdstuk is een inleiding op het onderzoek beschreven. In dit hoofdstuk zal de theoretische achtergrond beschreven worden die nodig is voor het onderzoek naar “klinkt misschien gek, maar”. Een zinsconstructie als “klinkt misschien gek, maar” is moeilijk binnen de bestaande literatuur te plaatsen. Er zijn verscheidende richtingen waarin overeenkomsten gevonden kunnen worden, maar er is geen eenduidige onderzoeksrichting aan te wijzen waarin deze constructie te plaatsen is. Desondanks zijn er binnen deze overeenkomstige richtingen wel aanwijzingen te vinden voor de motivatie van het gebruik van de zinsconstructie. In onderstaande paragrafen worden taalkundige specialismen beschreven waarvan de functies overeenkomsten vertonen met eventuele functies van “klinkt misschien gek, maar”. Per paragraaf wordt één van deze specialismen behandeld. Hierbij worden ook de functies van de desbetreffende onderzoeksrichting toegelicht en wordt uitgelegd waarom deze aanwijzingen geven voor het gebruik van “klinkt misschien gek, maar”. In de eerste vijf paragrafen zijn alle functies van de taalkundige richtingen beschreven, om een zo compleet mogelijke weergave te geven van eventuele functies. In paragraaf 2.6 worden deze beschreven functies verder vergeleken en worden deze samengevoegd om hiermee een basis te vormen voor het onderzoek.

2.1 Discourse markers en gambieten

Allereerst zou de constructie “klinkt misschien gek, maar” gezien kunnen worden als een discourse marker. Discourse markers zijn veelvuldig onderzocht en staan onder verschillende namen bekend (Fraser, 1999). Ze kunnen gedefinieerd worden als optionele elementen van een uitdrukking die wel commentaar geven, maar niet direct invloed uitoefenen op de inhoud van de uitdrukking (Schourop, 1999). Vanuit deze definitie lijkt de overeenkomst tussen discourse markers en “klinkt misschien gek, maar” duidelijk. Door de constructie te gebruiken geeft de spreker commentaar op zijn eigen woorden, namelijk door aan te geven dat hetgeen dat volgt wel eens gek zou kunnen klinken. Of een spreker hiermee al dan niet invloed uitoefent op de inhoud is nog onduidelijk.

Hoewel discourse markers dus geen directe invloed uitoefenen op de inhoud van een uitdrukking, voegen zij wel degelijk indirect betekenis toe aan de uitdrukking waarin zij gebruikt worden (Fuller, 2003). Een groot deel van het onderzoek naar discourse markers beperkt zich tot stopwoorden die vaak in het begin of in het midden van een zin gebruikt worden (Bell, 2010). Desondanks kunnen ook hele bijzinnen gezien worden als discourse markers (Quirk, Greenbaum, Leech, & Svartvik, 1972) en kan de literatuur hierover aanwijzingen bevatten over de motivatie van het gebruik van de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar”.

Een onderdeel van de pragmatische literatuur die deels overlapt met discourse markers, is die van gambieten. Dit zijn semivaste uitdrukkingen die vaak op eenzelfde manier gebruikt worden om een tekst op een bepaalde manier te structureren (Coulmas, 1979; House, 2006; Keller, 1979; Taylor, 2002). Hoewel House (2006) stelt dat gambiet puur een andere benaming voor discourse marker is, blijkt dat gambieten qua structuur vaak meer invloed op de inhoud van de tekst uitoefenen dan discourse markers. Aangezien de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” ook als een semivaste uitdrukking gezien kan worden (van Veelen, 2010) is het van belang om de redenen voor gebruik van gambieten nader toe te lichten. Daarnaast is de mate van invloed die de zinsconstructie heeft nog onduidelijk en is het wenselijk om zowel de functies van discourse markers als gambieten te bestuderen. In onderstaande paragrafen worden verschillende functies van discourse markers en gambieten weergegeven.

2.1.1 Verbinden

Een eigenschap die vaak aan discourse markers wordt toegeschreven, is die van verbindend element (Lam, 2009). Zo stelt Schourup (1999) dat verbinding een voorwaarde is voor discourse markers waarmee deze onderscheiden kunnen worden van andere bijwoorden en interjecties. Ook Fraser (1999) schrijft dat discourse markers een relatie tussen twee delen van een tekst aangeven, waarbij hij aangeeft dat het soort verbindende relatie afhankelijk is van de context. Een voorbeeld van een verbindende functie van discourse markers is het woord *toch* in Voorbeeld 1 (Fraser, 1999):

(1) "Hij reed met de vrachtwagen over het parkeerterrein en de straat op. Toen sneed hij me bijna af. Vervolgens reed hij door een rood verkeerslicht. Toch waren dit niet de ergste overtredingen die hij die dag heeft begaan."

Het woord *toch* in bovenstaand voorbeeld geeft een relatie aan tussen de zinnen. In de eerste zinnen worden verschillende verkeersovertredingen genoemd die iemand op een dag begaan heeft. Hoewel het aantal overtredingen voor één dag al behoorlijk hoog is, geeft het woord *toch* aan dat het nog erger was dan de eerste zinnen doen vermoeden. *Toch* verbindt hier dus de laatste zin met de eerste twee. Het is voor te stellen dat "klinkt misschien gek, maar" op eenzelfde manier gebruikt kan worden: "Het klinkt misschien gek, maar dit waren niet de ergste overtredingen die hij die dag heeft begaan.".

2.1.2 Controle over het onderwerp

Een andere eigenschap van discourse markers is volgens Schourup (1999) het introduceren van de uitspraak die direct op de marker volgt. Keller (1979) geeft ook aan dat bepaalde discourse markers heel geschikt zijn om over te gaan op een nieuw (sub)onderwerp waarbij geen uitgebreide terugkoppeling op het voorgaande onderwerp nodig is. Verder kan een discourse marker ook gebruikt worden om van onderwerp te veranderen, extra uitleg te geven over het onderwerp of om nieuwe argumenten aan te dragen (Keller, 1979; Lam, 2009). Het gaat hierbij om uitspraken als: "In mijn opzicht …" (introduceren van een mening), "Waar we ook naar kunnen kijken …" (nieuw onderwerp) en "Over het algemeen …" (samenvatten of terugkoppelen naar hoofdonderwerp). "Klinkt misschien gek, maar" zou ook op een gelijksoortige manier gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld "Het klinkt misschien gek, maar volgens mij valt hier niets meer over te zeggen." (afronden en overgaan op nieuw onderwerp).

2.1.3 Aangeven van gespreksbeurten

Zoals eerder beschreven, hanteert House (2006) een andere naam voor discourse marker, namelijk gambiet. Ook Keller (1979) beschrijft verschillende functies van deze zogenaamde signaalwoorden en –zinnen in een conversatie. Verschillende onderzoekers stellen dat gambieten regelmatig in een gesprek worden gebruikt om bijvoorbeeld aan te geven wie graag de beurt zou willen hebben ("Als ik daar iets aan toe mag voegen…") of dat men graag het gesprek wil beëindigen ("Het was prettig om hierover gepraat te hebben") (House, 2006; Keller, 1979; Taylor, 2002). Het is duidelijk dat discourse markers, onder de noemer gambiet, gebruikt worden om beurten aan te geven en zo de structuur van een tekst bepalen (Lam, 2009). Net als gambieten en discourse markers zou "klinkt misschien gek, maar" ook gespreksbeurten kunnen aangeven, bijvoorbeeld in de zin "Het klinkt misschien gek, maar ik wil graag horen wat persoon X hiervan vindt."

2.1.4 Controle over pauzes

Wanneer een spreker even niet weet wat hij of zij moet zeggen, worden discourse markers vaak gebruikt om controle te houden over het gesprek (House, 2006; Keller, 1979; Taylor, 2002), door bijvoorbeeld aan te geven dat men aarzelt (Lam, 2009). Veel gebruikte discourse markers voor deze functie zijn zindelen als "weet je wel" en "ik bedoel…", maar ook andere discourse markers kunnen deze functie vervullen (Taboada,

2006). Door te zeggen: “Het klinkt misschien een beetje vreemd, maar ik weet even niet wat ik moet zeggen.” neemt de spreker tijd om na te denken, terwijl hij of zij wel de gespreksbeurt houdt.

2.1.5 Uitdrukken van gevoelens

Verschillende onderzoekers geven aan dat gambieten en/of discourse markers veelal ingezet worden om gevoelens van sprekers of schrijvers uit te drukken. Een veelgenoemd gevoel dat via discourse markers tot uiting wordt gebracht, is verrassing (Hogeweg, 2009; Keller, 1979; Lam, 2009). Uit het onderzoek van Keller (1979) blijkt dat gambieten als “Believe it or not”, “Strangely enough” en “You may not believe this, but …“ gebruikt worden om aan te geven dat de schrijver iets verrassend vindt. Vooral het laatste voorbeeld vertoont overeenkomst met “klinkt misschien gek, maar”, waardoor een mogelijke functie van deze zinsconstructie wellicht het uitdrukken van gevoelens zou kunnen zijn.

Hoewel het uitdrukken van verrassing door verschillende auteurs genoemd wordt, is dit niet het enige gevoel dat door discourse markers geuit kan worden. Afwijzing, berusting en afschuw zijn andere voorbeelden van gevoelens die door middel van discourse markers aangegeven worden (Keller, 1979; Lam, 2009). Een voorbeeld van het uitdrukken van gevoelens door het gebruik van “klinkt misschien gek, maar” is: “het klinkt misschien gek, maar ik had het totaal niet verwacht!”. Hierbij wordt de constructie gebruikt om aan te geven dat de spreker verrast is.

2.1.6 Beïnvloeden van het publiek

Door gambieten te gebruiken waarbij het publiek (of een gesprekspartner) direct wordt aangesproken, proberen sprekers of schrijvers medeleven op te wekken of de aandacht te verhogen (House, 2006). Ook Taboada (2006) stelt dat er discourse markers zijn die door de genoemde relatie proberen lezers positiever over de schrijver te laten denken. Een voorbeeld van een dergelijk gambiet, is “tussen jou en mij gesproken…”. Hiermee wordt de aandacht van de luisteraar gevraagd, waarbij de spreker aangeeft dat hij of zij iets belangrijks gaat vertellen dat alleen de spreker en de luisteraar aangaat. “Het klinkt misschien gek, ik vind het belangrijk om je dit te vertellen” is een voorbeeld van hoe de zinsconstructie gebruikt kan worden om het publiek te beïnvloeden.

2.1.7 Samenvatting van functies van discourse markers en gambieten

In deze paragraaf zijn de functies van discourse markers en gambieten besproken die aanwijzingen geven voor functies van “klinkt misschien gek, maar”. Deze optionele elementen die indirect commentaar geven op de inhoud van de boodschap worden met de volgende functies gebruikt: verbinden van tekstuele elementen, controle houden over het onderwerp, aangeven van gespreksbeurten, controle houden over pauzes, uitdrukken van gevoelens en het beïnvloeden van het publiek. In de volgende paragraaf zal de volgende onderzoeksrichting, concessies, worden beschreven met de daarbij behorende functies.

2.2 Concessies

Op retorisch gebied zou de zin “klinkt misschien gek, maar” gezien kunnen worden als concessie. Hoewel er niet echt overeenstemming bestaat tussen verschillende onderzoekers over de precieze definitie van concessie, kan wel worden vastgesteld dat een concessie te maken heeft met een verwachting die geschept wordt, maar niet uit komt (Grote, et al., 1995). Een veel gebruikte definitie voor concessie is die van Mann en Thompson (1988). Zij beschrijven in hun Rhetorical Structure Theory een concessie als volgt:

1. De schrijver staat positief tegenover de situatie die in de centrale zin gepresenteerd wordt.
2. De schrijver beweert niet dat de situatie die in de begeleidende zin gepresenteerd wordt, niet klopt.

3. De schrijver erkent een potentiële onverenigbaarheid tussen de situaties die in de centrale en in de begeleidende zin gepresenteerd worden; de schrijver stelt dat de situaties in de centrale en de begeleidende zin wel verenigbaar zijn; de schrijver ziet ook dat door deze vereniging de waardering van de lezer voor de situatie in de centrale zin zal stijgen.
4. Het effect is dat de waardering van de lezer voor de situatie in de centrale zin gestegen is.

Mann en Thompson (1988) gebruiken in hun artikel het volgende voorbeeld om hun definitie van concessie toe te lichten:

1. Bezorgheid over de schadelijkheid van dit materiaal lijkt misplaatst.
2. Hoewel het giftig is voor bepaalde dieren,
3. ontbreekt enig bewijs dat het op de lange termijn schadelijk kan zijn voor mensen.

In bovenstaand voorbeeld benoemt de schrijver dat zin 2 en zin 3 verenigbaar zijn, maar erkent hij ook de eventuele onverenigbaarheid ervan. Het feit dat iets giftig is voor bepaalde dieren is verenigbaar met het ontbrekende bewijs voor de schadelijkheid voor mensen. Anderzijds is het ook voor te stellen dat onverenigbaar kan zijn aangezien het feit dat iets giftig is voor dieren vaak impliceert dat iets ook giftig is voor mensen. In dit voorbeeld zijn zin 1 en zin 3 het centrale deel van de concessie. In zin 2 wordt de potentiële onverenigbaarheid toegelicht door het gebruik van een begeleidende zin.

Op het eerste gezicht voldoet de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” niet geheel aan de eigenschappen die een concessie zou moeten hebben. Er is immers geen echte begeleidende zin waarin verwachtingen worden geschept en welke de zinsconstructie tegenspreekt. Desalniettemin kan “klinkt misschien gek, maar” wel binnen deze categorie vallen volgens de definitie van Grote et al. (1995). Zij stellenin hun onderzoek dat een concessie gedaan kan worden omdat men zo wil voorkomen dat de luisteraar teruggrijpt op algemene kennis. Wat de zinsconstructie dan betekent, is: “Gegeven de algemene kennis die u hebt, zal wat ik zo meteen ga zeggen misschien gek klinken, maar …” In dit geval is de centrale zin hetgeen wat na deze zinsconstructie volgt en de begeleidende zin de algemene kennis waarop de lezer zijn mening baseert. De spreker doet hiermee dus een concessie door toe te geven dat een verwachting die geschept wordt, niet uitkomt. Hierdoor kan “klinkt misschien gek, maar” als concessie gezien worden en is het van belang om te onderzoeken of de functies van concessies in het algemeen ook toepasbaar zijn op deze zinsconstructie.

2.2.1 Stijgende waardering voor inhoud

Uit Mann en Thompson’s definitie van concessie (1988) blijkt de stijgende waardering van de lezer voor de centrale zin. Uitgaande van deze definitie van een concessie, kan verwacht worden dat het gebruik van de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” een positief effect heeft op de waardering van wat de spreker direct na deze uitspraak zal gaan zeggen. Een voorbeeld hiervan is:

(2) “De meeste mensen vinden afstuderen stom, het klinkt misschien gek, maar ik vind het wel heel leuk!”

De spreker verenigt in Voorbeeld 2 de tegenstelling dat de meeste mensen afstuderen stom vinden, maar dat de spreker het zelf wel leuk vindt. Door in een begeleidende zin aan te geven dat het gek klinkt (dat de spreker afstuderen leuk vindt) benoemt de spreker de potentiële onverenigbaarheid. Het doel hiervan is dat de luisteraar ongeveer het volgende gaat denken: “Het is gek dat de spreker afstuderen leuk vindt, toch geeft hij zelf al toe dat het gek klinkt, omdat de meeste mensen het stom vinden. Ik waardeer het dat de spreker inziet dat het beleven van plezier aan afstuderen gek is en geloof daardoor dat hij het wel echt leuk vindt.”

2.2.2 Overtuigen van de lezer

Volgens Grote et al. (1995) kan een concessie goed als argument worden gebruikt, doordat men zelf al een tegenargument geeft. Door te anticiperen op een tegenargument dat de lezer of luisteraar wellicht heeft, kan de schrijver of spreker dat tegenargument weerleggen en tegelijkertijd zijn eigen punt verdedigen. In het geval van "klinkt misschien gek, maar" probeert een spreker of schrijver het argument 'het klinkt misschien gek' te weerleggen door toe te geven dat het dan misschien wel gek klinkt, maar door daaropvolgend zijn standpunt toe te lichten. Een voorbeeld hiervan is: "Het klinkt misschien gek, maar zie de spierpijn als een goed teken!" In deze zin anticipeert de schrijver op het feit dat de lezer waarschijnlijk niet vindt dat spierpijn iets positiefs is, doordat hij zegt dat het gek klinkt. Desondanks vindt de schrijver dat spierpijn in dit geval wèl positief is en door een concessie te doen probeert hij of zij de lezer hiervan te overtuigen.

2.2.3 Voorkomen van verkeerde conclusies

Zoals uit de verschillende definities blijkt, heeft een concessie te maken met een verwachting die geschept wordt, maar niet uitkomt. Door het één te beweren verwacht de lezer een bepaalde uitkomst, maar deze blijkt juist niet uit te komen. Eén van de functies van een concessie is hierdoor ook dat voorkomen wordt dat verkeerde conclusies getrokken worden. Het gaat hierbij enerzijds om conclusies die getrokken zouden kunnen worden aan de hand van de context (White, 2003), als om conclusies die gebaseerd zijn op algemene kennis van een lezer (Grote, et al., 1995).

(3) A: "Echt jammer, de vakantie met mijn ouders gaat niet door."
B: "Dat is nog eens goed nieuws, ik bedoel, nu kun je mee naar het pretpark."

(4) "Gelukkig wordt mijn hond morgen ingeslapen. Ik hou van hem, maar hij heeft al genoeg pijn geleden. "

In Voorbeeld 3 zegt persoon B dat het goed nieuws is dat de vakantie van persoon A niet door gaat, terwijl persoon A dit jammer vindt. Persoon B doet hierbij een concessie door te zeggen dat het ook goed nieuws is, omdat persoon A nu mee kan naar het pretpark. Het betreft hierbij dus het voorkomen van een verkeerde conclusie die getrokken zou kunnen worden aan de hand van de context. "Klinkt misschien gek, maar" kan op eenzelfde manier toegepast worden om te voorkomen dat een verkeerde conclusie getrokken wordt aan de hand van de context: "Door de sneeuw gaat de training gelukkig niet door. Het klinkt misschien gek, maar ik kon toch al niet en nu ben ik niet de enige die niet kan trainen!"

Voorbeeld 4 laat zien dat door het doen van een concessie een op algemene kennis gebaseerde conclusie wordt voorkomen. De schrijver is blij dat zijn of haar hond wordt ingeslapen, terwijl dit niet iets is waardoor men normaliter gelukkig zou worden. Door een concessie te doen, geeft de schrijver aan dat het in deze situatie wel goed is voor de hond. Een voorbeeld van hoe "klinkt misschien gek, maar" toegepast kan worden, is: "Ik zou graag een keer een heel luxe dagje uit willen. Het klinkt misschien gek, maar ondanks dat ik student ben, wil ik hier graag een keer geld aan uitgeven." De algemene kennis die in dit voorbeeld voor een verkeerde conclusie zouden kunnen zorgen is dat studenten een luxe dagje uit niet kunnen betalen, omdat ze meestal weinig geld te besteden hebben. Door toe te lichten dat de schrijver dan wel student is, maar toch graag zijn geld hieraan wil besteden, wordt de conclusie voorkomen dat hij een luxe dagje uit niet zou kunnen betalen.

2.2.4 Aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen

Een andere functie van een concessie die Grote et al. (1995) noemen, is het aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen, zoals in Voorbeeld 5:

(5) "Het is twintig graden onder nul, maar hij loopt in korte broek en T-shirt buiten."

Hoewel zowel de beide zinsdelen van een concessie los van elkaar waar zijn, is de inhoud ervan niet per definitie noemenswaardig. Desondanks is in dit geval de combinatie van deze zinsdelen wonderbaarlijk, men verwacht immers niet dat iemand bij zulke koude temperaturen zo licht gekleed gaat. Dit maakt een concessie heel geschikt om wonderbaarlijke gebeurtenissen te beschrijven. “Wat helpt om het te verwerken, dat klinkt misschien gek, maar dat is schilderen!” is een voorbeeld van hoe de zinsconstructie gebruikt zou kunnen worden om wonderbaarlijke gebeurtenissen (of in dit geval suggesties) aan te kondigen.

2.2.5 Samenvatting van functies van concessies

Wanneer een spreker of schrijver een concessie doet op taalgebied, wordt een verwachting geschept die niet uit blijkt te komen. De functies van concessies zijn: het laten stijgen van waardering voor de inhoud, overtuigen van de lezer, voorkomen van verkeerde conclusies en het aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen. Deze vier functies zouden wellicht op een soortgelijke manier gebruikt worden bij de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar”. De hierop volgende paragraaf behandelt interjecties en de bijbehorende functies.

2.3 Interjecties

Een andere hoek van de wetenschap waarin de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” geplaatst zou kunnen worden, is die van de interjecties. Interjecties zijn (vaak korte) uitingen die binnen een zin gedaan worden maar welke grammaticaal gezien los van de zin staan (Ameka, 1992), zoals *uhm, eigenlijk* en *oja.* Volgens van Veelen (2010) wordt “klinkt misschien gek, maar” zo vaak gebruikt dat deze haast betekenisloos wordt. De constructie begint hierdoor wellicht ook op een interjectie te lijken. Hoewel de zinsconstructie syntactisch niet helemaal als interjectie gezien kan worden, aangezien deze niet geheel los staat van de rest van de zin, zou deze tak van de wetenschap wel aanwijzingen kunnen geven over motieven voor het gebruik van de constructie.

2.3.1 Emotie toevoegen

De meest genoemde functie van interjecties, is die van het toevoegen van emoties (Ameka, 1992; Redeker, 1990). Door het gebruik van deze uitingen wordt de mentale staat van een persoon snel duidelijk (Wilkins, 1992), bijvoorbeeld bij “Hoera!” of “YES!”. Volgens Norrick (2009) zijn interjecties juist zo geschikt om emoties toe te voegen, omdat er binnen deze groep van uitingen zoveel variatie bestaat. Doordat sprekers of schrijvers verschillende soorten interjecties kunnen gebruiken of meerdere interjecties kunnen combineren, zijn deze uiterst geschikt voor het uiten van emoties. “Klinkt misschien gek, maar” zou op de volgende manier gebruikt kunnen worden om emoties toe te voegen: “Klinkt misschien gek, maar ik voel me zo ontzettend verdrietig!”.

2.3.2 Bevestiging zoeken

Interjecties kunnen volgens Redeker (1990) door sprekers gebruikt worden om bevestiging te verkrijgen bij de luisteraar. Dit wordt meestal gedaan door een interjectie aan het einde van een zin te plaatsen en deze als vraag te formuleren. Hiermee wordt de luisteraar als het ware ‘gedwongen’ om een bevestigend dan wel afwijzend antwoord te geven. Het betreft hier interjecties als “…, toch?”. “Klinkt misschien gek, maar” zou wellicht ook op een dergelijke manier gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld door te zeggen: “Het klinkt misschien gek, maar ik ben vast niet de enige die er zo over denkt!”.

2.3.3 Structuur aangeven

Naast het aangeven van emoties is het aangeven van structuur in een tekst ook een functie van interjecties. Verschillende onderzoekers zijn het er over eens dat door het gebruik van een interjectie verschillende structuren duidelijk worden, zoals wanneer er van onderwerp veranderd wordt (Norrick, 2009) of wie er aan

de beurt is in een conversatie (Redeker, 1990). Ondanks dat interjecties grammaticaal gezien los staan van de tekst, kunnen zij wel structuur aangeven in een tekst wanneer zij op een juiste manier in de context geplaatst worden (Norrick, 2009).

(6) "Oh, waar ik ook nog aan dacht!"
(7) "Goed, laten we het ook nog even over … hebben."

Voorbeeld 6 en 7 laten zien dat door het gebruik van interjecties structuur aangegeven kan worden. Door het gebruik van Voorbeeld 6 neemt de spreker met "Oh" plotseling de beurt over van iemand anders in een gesprek. Voorbeeld 7 zou gebruikt kunnen worden om over te gaan naar een nieuw onderwerp, door de aankondiging van "Goed". De zinsconstructie zou in Voorbeeld 6 en 7 toegepast kunnen worden door de interjecties "Goed" en "Oh" te vervangen door "Het klinkt misschien gek, maar", waarbij de functie van de voorbeeldzinnen behouden blijft.

2.3.4 Samenvatting van functies van interjecties

Literatuur over interjecties – vaak korte en van de rest van de zin losstaande elementen – bevat aanwijzingen voor de verklaring van functies van "klinkt misschien gek, maar". De functies van interjecties die in deze paragraaf zijn onderscheiden, zijn: emotie toevoegen, bevestiging zoeken en structuur aangeven. Hierna wordt de – voor dit onderzoek – belangrijkste functie van de benevolum parare-techniek toegelicht die een aanwijzing geeft voor de motivatie van het gebruik van "klinkt misschien gek, maar".

2.4 Retorisch gebruik: benevolum parare-techniek

Uit het artikel in Onze Taal komt naar voren dat een reden voor het gebruik van de zinsconstructie "klinkt misschien gek, maar" het voorkomen van botheid is (van Veelen, 2010). Binnen de retoriek kan de zinsconstructie daarom gezien worden als een benevolum parare-techniek. De schrijver of spreker wil graag voorkomen dat hij of zij bot overkomt en probeert daarom beleefd over te komen om daarmee zijn ethos te versterken. Door zelf al aan te geven dat datgene dat gezegd gaat worden misschien wel gek klinkt, neemt de schrijver of spreker een underdogpositie in.

2.4.1 Welwillend stemmen van het publiek

De functie van het innemen van de underdogpositie is, zoals bij vrijwel iedere benevolum parare-techniek, het welwillend stemmen van het publiek. Dit gebeurt bij deze techniek door een soort van medeleven op te wekken en door zichzelf nederig op te stellen ten opzichte van het publiek (Andeweg, et al., 2010). Uit onderzoek blijkt dat mensen vaak geneigd zijn om de 'underdog' te steunen (McGinnis & Gentry, 2009). Door het gebruik van "klinkt misschien gek, maar" stelt de schrijver zich nederig op ten opzichte van de lezer, doordat hij of zij al toegeeft dat hetgeen wat gezegd gaat worden misschien gek kan klinken. Bijvoorbeeld: "Het klinkt misschien gek, maar heeft iemand een tip hoe ik dit het beste kan aanpakken?". Hierbij stelt de schrijver zich nederig op door aan te geven dat hij zelf niet weet hoe hij iets moet aanpakken en dat hij hierbij de hulp van de lezer nodig heeft.

2.5 Onzekerheid en gezichtsverlies

De angst om bot, saai of dom over te komen, zoals van Veelen (2010) beschrijft, kan ook voortkomen uit onzekerheid, men is immers bang om 'verkeerd' over te komen. In het verlengde hiervan ligt de angst om gezichtsverlies te lijden, wat neerkomt op het verliezen van respect van anderen (Arundale, 2010). Hiermee is meteen duidelijk met welke functie "klinkt misschien gek, maar" gebruikt zou kunnen worden, namelijk het voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies. De spreker is onzeker over wat hij of zij gaat zeggen en probeert door het gebruik van "klinkt misschien gek, maar" deze onzekerheid te verbergen. Een voorbeeld

van het voorkomen van onzekerheid is: “Mijn vriend is vreemdgegaan. Ik vind het heel erg, maar ik weet niet wat ik moet doen. Het klinkt misschien gek, maar ik wil hem ook niet kwijt.”. De schrijver lijkt in deze situatie onzeker over haar gevoelens. Ze is bang dat het verkeerd over komt als ze zegt dat ze hem niet kwijt wil. Door zelf al aan te kondigen dat het misschien wel gek klinkt dat ze hem niet kwijt wil, probeert ze haar onzekerheid te voorkomen.

2.6 Samenvatting van alle functies

In voorgaande paragrafen zijn functies van verschillende onderzoeksrichtingen beschreven die overeenkomsten vertonen met “klinkt misschien gek, maar”. In deze paragraaf worden de functies nader bekeken en worden deze geanalyseerd en bewerkt om als basis voor het onderzoek te kunnen dienen. Hiervoor wordt ten eerste gekeken naar de waarschijnlijkheid waarmee de functies in een corpus van fragmenten van internetdiscussies voorkomen. Ondanks de sterke gelijkenis tussen gesproken taalgebruik en taalgebruik op internetfora, kan het zo zijn dat sommige functies hoogst onwaarschijnlijk zijn bij het gebruik op internetfora. Ten tweede worden samenvattende hoofdfuncties aan de verschillende functies toegekend om het onderzoek overzichtelijker te maken. Ten derde worden gelijksoortige functies van verschillende richtingen samengevoegd om zo te voorkomen dat er te veel overlap bestaat. Uiteindelijk zullen alle functies ondergebracht worden in hoofd- en subfuncties om zo tot een betere analyse te kunnen komen.

2.6.1 Te verwaarlozen functies

Enkele functies van discourse markers die te verwaarlozen zijn bij analyse van internetfora, zijn het aangeven van gespreksbeurten en het controleren van pauzes. Bij conversaties op internetfora worden de gespreksbeurten geregeld via het forum zelf. Wanneer men een post plaatst, komt deze automatisch boven- of onderaan (afhankelijk van de opbouw van de site) in de discussie, direct volgend op de laatst geplaatste post. Gespreksbeurten kunnen om deze reden dus niet aangegeven worden, en dus zal het gebruik van “klinkt misschien gek, maar …” in deze functie waarschijnlijk niet voorkomen.

Ook zal “klinkt misschien gek, maar” niet gebruikt worden om controle over pauzes te houden. Bij gesproken taal kan een discourse marker dienen om pauzes in een gespreksbeurt op te vullen wanneer de spreker even na moet denken. Een bericht op een internetforum daarentegen, wordt pas geplaatst wanneer de schrijver ervan dit zelf wil. Andere lezers van de discussie kunnen hierdoor niet zien hoelang iemand doet over het typen van een bericht en daarom is het ook niet nodig om te eventuele pauzes te verbloemen.

2.6.2 Toekennen van hoofdfuncties

Eerder in dit hoofdstuk zijn de functies toegelicht die “klinkt misschien gek, maar” zou kunnen vervullen. Wanneer de functies op een hoger niveau worden bekeken, kan gezegd worden dat er drie verschillende hoofdfuncties aan te wijzen zijn. Iedere functie heeft in principe betrekking op de boodschap, de schrijver of het publiek. Zo hebben de functies *controle over het onderwerp, structuur aangeven, verbinden, voorkomen van verkeerde conclusies* en *aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen* betrekking op de boodschap. Bij alle functies staat de boodschap centraal en is het doel om deze zo goed mogelijk over te laten komen. Dit gebeurt door enerzijds de structuur en anderzijds de inhoud te verduidelijken. *Uitdrukken van gevoelens, emotie toevoegen* en *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* hebben betrekking op de schrijver. De functies lichten het beeld van de schrijver toe. De overige functies, *stijgende waardering voor de inhoud, overtuigen van de lezer, bevestiging zoeken, beïnvloeden van het publiek* en *welwillend stemmen van het publiek* hebben betrekking op het publiek. De functies worden gebruikt om invloed uit te oefenen op het publiek. Met deze functies wordt geprobeerd om de mening van het publiek over de schrijver of de boodschap te beïnvloeden.

2.6.3 Samenvoeging van overeenkomende functies

Na het verwaarlozen van de twee functies uit paragraaf 2.6.1, blijven er vanuit het theoretisch kader nog dertien subfuncties over. In Tabel 2.1 is een samenvatting van deze functies te zien. Hierbij worden ook de in de vorige paragraaf besproken hoofdfuncties weergegeven. Bij verdere analyse van de functies blijkt daarnaast dat het aantal te reduceren is tot zeven waarbij de kern van de functies bewaard blijft. Deze samenvoeging is in de tabel weergegeven en wordt vervolgens beschreven.

Tabel 2.1

Overzicht, overeenkomsten en samenvoeging van de functies van "klinkt misschien gek, maar"

Functie	**Functie van**	**Omschrijving**	**Betrekking op**	**Samengevoegd tot functie:**
Controle over het onderwerp	Discourse markers	Veranderen en introduceren van onderwerpen	Boodschap	Structureren van de tekst
Structuur aangeven	Interjecties	Boodschappen structureren	Boodschap	
Verbinden	Discourse markers	Relatie aangeven tussen tekstelementen	Boodschap	
Uitdrukken van gevoelens	Discourse markers	Toelichten van de gevoelens van de schrijver	Schrijver	Emotie toevoegen
Emotie toevoegen	Interjecties	Emoties weergeven van de schrijver	Schrijver	
Stijgende waardering voor de inhoud	Concessies	Overtuigen van het publiek	Publiek	Overtuigen van de lezer
Overtuigen van de lezer	Concessies	Overtuigen van het publiek	Publiek	
Bevestiging zoeken	Interjecties	Overtuigen van het publiek door medestanders te zoeken	Publiek	
Beïnvloeden van het publiek	Discourse markers	Relatie tussen schrijver en lezer verbeteren, door medeleven op te wekken	Publiek	Versterken band tussen schrijver en publiek
Welwillend stemmen van het publiek	Benevolum-parare technieken	Relatie tussen schrijver en lezer verbeteren door underdogpositie te kiezen	Publiek	
Voorkomen van verkeerde conclusies	Concessies	Zorgen dat de boodschap op de bedoelde manier overkomt	Boodschap	Voorkomen van verkeerde conclusies
Aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen	Concessies	Informeren over wonderbaarlijkheden	Boodschap	Informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen
Voorkomen van onzekerheid en gezichtsverlies	Losing Face-technieken	Voorkomen dat de schrijver 'verkeerd' overkomt, respect van anderen verliezen	Schrijver	Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies

- Structureren van de tekst

De functies *verbinden*, *controle over het onderwerp* (discourse markers) en *structuur aangeven* (interjectie) vertonen dermate veel gelijkenis dat deze samengevoegd kunnen worden tot één functie. Het gaat bij alle drie de functies om het structureren van de tekst. Door te verbinden wordt de tekst gestructureerd om zo verschillende delen beter op elkaar aan te laten sluiten. Dit is ook het geval bij de functie *controle over het onderwerp*. Een discourse marker met deze functie wordt onder andere gebruikt om van onderwerp te veranderen, extra uitleg te geven of om als introductie voor een nieuw onderwerp, kortom: om te structureren. Voorbeeld 8 en 9 geven aan dat zowel discourse markers als interjecties gebruikt kunnen worden om de tekst te structureren. De discourse marker/gambiet *Hoe dan ook* in Voorbeeld 8 *verbindt* de zin met hetgeen dat voorafgaand aan deze zin gezegd zou kunnen zijn en houdt *controle over het onderwerp.*

Door deze functies wordt *structuur aangegeven*. Dezelfde functie wordt vervuld door de interjectie *Ok,* in Voorbeeld 9.

(8) "Hoe dan ook, laten we doorgaan naar het volgende onderwerp."
(9) "Ok, laten we doorgaan naar het volgende onderwerp."

- Emoties toevoegen

De functies *uitdrukken van gevoelens* (discourse marker) en *emoties toevoegen* (interjectie) komen vrijwel geheel overeen. Het gaat hierbij slechts om een verschil in formulering, maar het doel van de functie is in beide gevallen de tekst te verrijken door emoties toe te voegen. Discourse markers en gambieten doen dit doorgaans uitgebreider dan interjecties, wat logischerwijs volgt uit het feit dat interjecties vaak kortere woordjes zijn. In Voorbeeld 10 en 11 is te zien dat in beide zinnen een gevoel van verrassing benadrukt wordt door de interjectie *Goh* en de gambiet *Geloof het of niet*.

(10) "Goh, dat had ik nooit verwacht!"
(11) "Geloof het of niet, dat had ik nooit verwacht!"

- Overtuigen van de lezer

De functies afkomstig uit literatuur over concessies, *stijgende waardering voor inhoud* en *overtuigen van de lezer* vertonen veel overeenkomsten met de op interjecties gebaseerde functie *bevestiging zoeken.* Al deze functies zijn samen te vatten als *overtuigen van de lezer*. Een stijgende waardering voor de inhoud zal er immers ook voor zorgen dat het publiek positiever over de inhoud van de boodschap gaat denken en dus overtuigd wordt door de spreker. Dit geldt ook voor het zoeken van bevestiging. Hierbij wil men graag dat de lezer bevestigt wat men zelf zegt of schrijft, met andere woorden, dat de lezer overtuigd is van het standpunt van de spreker of schrijver. Voorbeeld 12 en 13 zijn bedoeld om de lezer te overtuigen. In Voorbeeld 12 probeert de schrijver bevestiging te zoeken bij de lezer door achteraan zijn standpunt de interjectie *toch?* te gebruiken. Hiermee hoopt de schrijver dat lezer instemt met zijn mening. In Voorbeeld 13 doet de schrijver in het eerste zinsdeel een concessie waarna hij zijn mening presenteert. Door het doen van de concessie hoopt hij de lezer te overtuigen van zijn mening.

(12) "Iedereen doet wel eens iets geks, toch?"
(13) "Hoewel niet iedereen het zal toegeven, doen alle mensen wel eens iets geks."

- Versterken band tussen schrijver en publiek

Zowel *beïnvloeden van het publiek* (discourse marker)*,* als *welwillend stemmen van het publiek* (benevolum parare) hebben te maken met een invloed uitoefenen op het publiek. De kern van deze functie is de band tussen de spreker en het publiek te versterken door te proberen het publiek positiever over de spreker te laten denken. Aangezien het onderzoek zich richt op internetfora, zal het in dit geval niet om sprekers, maar om schrijvers gaan. In Voorbeeld 14 wordt zowel een gambiet (*tussen jou en mij gesproken)* als de benevolum parare-techniek (nederig opstellen ten opzichte van de lezer) gebruikt. Het doel hiervan is in beide gevallen de band versterken tussen de schrijver en de lezer.

(14) "Tussen jou en mij gesproken denk ik dat we er met jouw goede idee wel uitkomen!"

Naast de vier hierboven genoemde samengevatte functies, zijn er vanuit de in dit hoofdstuk bestudeerde literatuur nog drie andere functies te noemen. Dit zijn *voorkomen van verkeerde conclusies, aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen* en *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies*. Deze functies zijn niet samen te voegen met andere functies zonder dat de kern van de functie verloren gaat. De volgende

paragraaf geeft op een overzichtelijke manier alle hoofd- en subfuncties weer die het uitgangspunt vormen voor de onderzoeksmethode.

2.6.4 Hoofd- en subfuncties

Afgaande op de voorgaande paragrafen, kunnen de zeven functies samengevat worden in hoofd- en subfuncties. De hoofdfuncties zijn *betrekking op boodschap, betrekking op de schrijver* en *betrekking op publiek.* De zeven functies zijn als volgt onder te verdelen in deze hoofdfuncties:

- Betrekking op boodschap
    - Structureren van de tekst
    - Voorkomen van verkeerde conclusies
    - Aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen
- Betrekking op de schrijver
    - Emoties toevoegen
    - Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies
- Betrekking op publiek
    - Versterken band tussen schrijver en publiek
    - Overtuigen van de lezer

Bovenstaande functies dienen als uitgangspunt voor het uit te voeren onderzoek. De functies vormen de hoofd- en subcategorieën waarmee onderzocht gaat worden welke functies “klinkt misschien gek, maar” kan vervullen. De onderzoeksmethode, inhoudsanalyse, en de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd, zijn in het volgende hoofdstuk beschreven.

3 Methodologie

Dit hoofdstuk beschrijft de methode die voor het onderzoek naar de functies van “klinkt misschien gek, maar” gebruikt is. Het gaat hierbij om inhoudsanalyse, welke in de eerste paragraaf is beschreven. Daarnaast is in de eerste paragraaf uitgelegd hoe het onderzoekscorpus opgebouwd is. Hierbij is ook verklaard waarom is gekozen voor een uitbreiding van “klinkt misschien gek, maar“ met *vreemd, raar* en *stom* als synoniemen voor *gek.* De tweede paragraaf licht het analyse-instrument toe. Paragraaf 3.3 beschrijft het gehele proces van het uitgevoerde onderzoek en uiteindelijk wordt de betrouwbaarheid in de laatste paragraaf verantwoord.

3.1 Samenstelling van het onderzoekscorpus

Inhoudsanalyse is een veelgebruikte manier om menselijke communicatie-uitingen te onderzoeken, waarbij een corpus van (getranscribeerde) teksten geanalyseerd wordt. (Scheufele, 2008). Het onderzoeken van functies van een zinsconstructie heeft betrekking op de latente inhoud van een communicatie-uiting, waardoor inhoudsanalyse zeer geschikt bleek voor dit onderzoek (Wester, 1995) Daarnaast kon, door bestaande theorie als basis te gebruiken voor het opstellen van categorieën, onderzocht worden met welke functies “klinkt misschien gek, maar” gebruikt werd (Hsieh & Shannon, 2005; Potter & Levine-Donnerstein, 1999).

Volgens Grote et al. (1995) komen concessies het meest voor in gesproken taal. Dit geldt ook voor interjecties (Ameka, 1992; Wilkins, 1992) en discourse markers (Lam, 2009; Schourop, 1999). Het zou daarom empirisch gezien het beste geweest zijn om een corpus te bestuderen van gesproken teksten. Echter, om de uitvoerbaarheid van het onderzoek te garanderen, werd gekozen voor geschreven teksten die het meest aansluiten bij gesproken teksten. Fragmenten uit internetdiscussies bleken het meest geschikt, aangezien het taalgebruik via deze media en face-to-face communicatie erg op elkaar lijkt (Chun, 1994). Volgens Irina (2009) wordt de boodschap bij communicatie dan wel via een beeldscherm overgedragen, maar lijkt de interactie nog het meest op gesproken tekst omdat deze net zo snel, spontaan en informeel is.

Voor de verzameling van fragmenten van internetdiscussies waarin de zinsconstructie “klinkt misschien gek, maar” voorkomt, werd gebruik gemaakt van de zoekmachine Google. Het voordeel van deze zoekmachine was, dat de zoekresultaten gefilterd konden worden op verschillende soorten sites. Zo was er een optie *discussies* waardoor alleen websites werden weergegeven waarbij de zoekterm binnen een internetdiscussie of forum werd gebruikt. Bij dit onderzoek werd in eerste instantie de zoekterm “Het klinkt misschien gek, maar” gebruikt. De aanhalingstekens werden gebruikt om resultaten die alleen delen van de zinsconstructie bevatten, uit te sluiten. De zoekmachine gaf aanvankelijk aan 198.000 resultaten te hebben gevonden. Door de optie *discussies* te gebruiken, werd dit aantal resultaten teruggebracht naar 12.700. Echter, bij het bekijken van de laatste pagina met zoekresultaten, bleek dat er een beduidend kleiner aantal zoekresultaten was, namelijk 349.

Omdat dit aantal veel te klein was om een representatieve steekproef uit te nemen, werd de zoekterm aangepast. “Het klinkt misschien gek, maar” werd opgesplitst in “klinkt misschien” en “gek maar”. Hiermee werd het corpus vergroot en werden ook zoekresultaten gevonden die erg nauw verwant zijn met de constructie “het klinkt misschien gek, maar”, zoals “dit klinkt misschien gek, maar” en “het klinkt misschien een beetje gek, maar”. Deze aanpassing leverde bij Google 891 resultaten van internetfora op.

Om het corpus nog verder te vergroten, is besloten om de zoekterm te verruimen met synoniemen voor “gek”. Deze synoniemen zijn geselecteerd door negen personen de vraag te stellen wat zij voor synoniemen zouden kunnen bedenken voor “gek” in de zin “het klinkt misschien gek, maar …”. De meest genoemde

woorden waren *vreemd, raar* en *stom. Vreemd* en *raar* werden ieder zeven keer genoemd, *raar* zes keer. Andere woorden die als synoniem genoemd werden, waren onder andere *bizar, apart,* en *opmerkelijk.* Deze woorden werden echter slechts één of twee keer genoemd en daarom is besloten om voor het onderzoek de synoniemen *vreemd, raar* en *stom* te gebruiken.

Deze synoniemen zijn op dezelfde manier als *gek* als zoekterm in Google ingevoerd, dus "klinkt misschien" en "vreemd/raar/stom maar". Dit leverde de volgende resultaten op: de constructie met *vreemd* had 886 resultaten, *raar* 891 en *stom* 894. Het totale onderzoekscorpus kwam hiermee uit op 3562 resultaten.

Deze ruim 3500 resultaten vormden de basis voor het onderzoekscorpus. Om een representatieve weergave te geven, werd gekozen voor een aselecte steekproef waarbij 10% van de gevonden fragmenten werd geanalyseerd, wat afgerond neerkwam op 88 fragmenten per zinsconstructie. Het trekken van een steekproef was nodig om het grote aantal fragmenten terug te brengen naar een meer handzaam aantal (Krippendorff, 1980). De grootte van deze steekproef is bij een grote populatie niet van belang, zolang de steekproeftrekking maar op een aselecte wijze gebeurt (Moore & McCabe, 2006). Aangezien bij dit onderzoek is gekozen voor een steekproefgrootte van 10%, zijn de 352 fragmenten dan ook een aselecte manier geselecteerd. Door aselectheid toe te passen bij een onderzoek, hadden alle 3562 fragmenten van de populatie een even grote kans om geanalyseerd te worden (Krippendorff, 1980). De 352 fragmenten zijn geselecteerd met behulp van een getallengenerator. Per zinsconstructie zijn 88 getallen uit het totaal van de zoekresultaten geselecteerd. Door gebruik te maken van de zoekmachine Google, stonden alle fragmenten in feite al in een bepaalde volgorde. Er was immers een eerste, tweede, derde, enzovoorts zoekresultaat. Door een getallengenerator per constructie 88 uit ongeveer 900 getallen te laten genereren, was het mogelijk om op deze manier uit de 3562 fragmenten een aselecte steekproef te trekken.

3.2 Analyse-instrument en toepassing

Bij het uitvoeren van een inhoudsanalyse, is een analyse-instrument in de vorm van een codeerschema vereist. Een codeerschema bestaat uit regels die de codeurs vertelt hoe zij hun observaties op een juiste manier moeten categoriseren (Potter & Levine-Donnerstein, 1999). Dit instrument is nodig om ervoor te zorgen dat de validiteit gewaarborgd blijft. Het is belangrijk dat het categoriseren van de fragmenten op een consistente manier gebeurt, waardoor er geldige conclusies kunnen worden getrokken (Weber, 1990). Aangezien het bij dit onderzoek om latente inhoud ging, was het niet mogelijk om een codeerschema te ontwikkelen waarbij de eigen interpretatie van de codeurs achterwege kan worden gelaten en dit is in feite ook niet wenselijk. De categorisering van de fragmenten kan hierdoor niet geheel objectief zijn, maar desondanks hoeft dit de betrouwbaarheid niet in de weg te staan (Potter & Levine-Donnerstein, 1999). De betrouwbaarheid van het onderzoek zal verder toegelicht worden in paragraaf 3.4.

De in het vorige hoofdstuk beschreven functies van verschillende onderzoeksrichtingen, waren het uitgangspunt voor de categorieën van het codeerschema. In eerste instantie werd het codeerschema opgesteld dat in Bijlage 1 te vinden is. Dit codeerschema werd na het pre-testen aangepast en de definitieve versie is te vinden in Figuur 3.1.

Codeerschema voor het onderzoek naar functies van "klinkt misschien gek, maar"

Lees onderstaande stappen eerst goed door en zorg dat je snapt wat de bedoeling is.

- **Stap 1:**
  Controleer of alle gegevens van het fragment weergegeven zijn:
  - Fragment nummer — Nummer in corpus (nummer in Google)
  - Bijwoord — gek/vreemd/raar/stom
  - Datum plaatsing — van post met "klinkt misschien gek, maar"
  - Schrijver — van post met "klinkt misschien gek, maar"
  - Vindplaats — hyperlink met daarin forumnaam
  - Constructie komt voor in — soort post

- **Stap 2:**
  Controleer of het onderzoeksfragment juist is opgebouwd met behulp van onderstaand schema:

De constructie "klinkt misschien gek, maar" komt voor in:	**Onderzoeksfragment wordt opgebouwd uit:**
Openingspost	Openingspost
Directe reactie op openingspost	Openingspost + directe reactie
Reactie op andere post dan openingspost	Openingspost + post waarop gereageerd wordt + post met reactie
Onsamenhangende post	Openingspost + post met zinsconstructie

- **Stap 3:**
  Lees het gehele onderzoeksfragment goed door.
  Waar verwijst de constructie "klinkt misschien gek, maar" naar? Met andere woorden: wat klinkt er stom, vreemd, gek of raar? Datgene waarnaar verwezen wordt, kan een woord, zinsdeel, één of meerdere zinnen, emoticon, alinea of geheel fragment zijn.
  Vul in het invulschema in waar "klinkt misschien gek, maar" naar verwijst. Ga hierbij uit van de specifieke verwijzing uit het fragment, niet de hierboven genoemde algemene verwijsmogelijkheden.

- **Stap 4:**
  Categoriseer de functie van "klinkt misschien gek, maar" aan de hand van de volgende hoofdcategorieën. Baseer de categorie op de bij stap 3 gevonden verwijzing.

  Betrekking op de schrijver
  "klinkt misschien gek, maar" wordt gebruikt om het beeld van de schrijver weer te geven. Deze functie is in de fragmenten bijvoorbeeld te herkennen aan het gebruik van woorden als 'ik' en 'mijn'. De schrijver vertelt iets over zichzelf of licht zijn of haar mening toe. Wanneer in een post naar een emoticon wordt verwezen, kan deze ook deel uitmaken van het weergeven van de staat van de schrijver.

  Voorbeelden:

  door **Fran77** op 16 feb 2011, 15:28
  Hoi,

  mijn 3-jarige peuter heeft de laatste tijd veel last van obstipatie.
  vooral sedert hij naar school gaat.
  Hij eet elke dag koeken en chocomelk op school, fruit komt er maar weinig aan te pas.
  klinkt misschien vreemd, maar ik ben dus opnieuw gestart met fruitpap: zo heeft hij toch zijn fruit binnen. ik doe er dan vb. wat yoghurt bij.

  Wat hier 'misschien vreemd klinkt', is dat de schrijver opnieuw gestart is met fruitpap. De zinsconstructie heeft in dit geval dus betrekking op de schrijver.

Geplaatst op zondag 27 juni 2010 19:06 NonoChan

Tip: als je kookboeken zoekt, zou ik bij de kringloopwinkel kijken! Klinkt misschien heel stom, maar er zijn vaak leuke kookboeken voor een prikkie! Zo had ik een keer een serie kookboeken, 8 boeken van ieder 4 cm dik, voor maar 10 euro!

'Klinkt misschien heel stom, maar' verwijst hier naar wat 'ik' zou doen, namelijk bij een kringloopwinkel kijken. Hoewel de lezer ook indirect aangesproken wordt (als JE kookboeken zoekt), heeft de verwijzing een duidelijkere betrekking op wat 'ik' zou doen.

10-05-2009, 08:42 naam ingebruik

het klinkt misschien echt heeel stom maar wat is gepasteuriseerd eigeel 😶
en het klinkt lekker ik heb alleen geen room nu
dus ik zal het bij dat andere recept moeten houden en er het beste van hopen

'Het klinkt misschien echt heeel stom' verwijst naar ' wat is gepasteuriseerd eigeel 😶'. Door het gebruik van de emoticon lijkt de schrijver te zeggen: "ik snap het niet en daar schaam ik me voor".

Betrekking op publiek

"klinkt misschien gek, maar" wordt gebruikt om de lezer op te beïnvloeden. De schrijver richt zich rechtstreeks tot één of meerdere lezers. Hierbij maakt de schrijver gebruik van de gebiedende wijs (bijvoorbeeld 'kijk' of 'ga') en/of woorden als 'jij' en 'jouw'.
Daarnaast heeft de zinsconstructie betrekking op het publiek wanneer de schrijver een directe vraag stelt aan een lezer of een groep lezers.

Voorbeelden:

Re: Vraag over afwijzing bij sollicitatie door: moppie04
« Reageer #7 Gepost op: 6 november 2010, 14:50:37 »

Het is helemaal niet gek om te vragen waarom je het niet geworden bent. Zeg erbij dat je dit graag wil weten zodat je er ook wat aan hebt in een volgend gesprek. Vraag ook gericht naar tips die iemand mogelijk voor je heeft.
Bedank ze dan ook voor de tijd en wens ze succes met de gekozen kandidaat. Klinkt misschien een beetje vreemd, maar mijn ervaring is wel dat je dan 'blijft hangen' als kandidaat. Stel nou dat het met de gekozen kandidaat niks wordt, je weet maar nooit of ze jou dan alsnog benaderen.

De constructie 'het klinkt misschien beetje vreemd, maar' verwijst naar de voorgaande zin. De schrijver spreekt de lezer aan en geeft hem of haar adviezen (bedank ze, wens ze succes) door het gebruik van de gebiedende wijs.

Jule
11 februari 2007, 01:23
Het klinkt misschien raar, maar al eens geprobeerd met 'alle cookies blokkeren' onder internetopties? Of heb je deze mogelijkheid niet bij Firefox?

'Het klinkt misschien raar maar' verwijst hier naar het publiek. De schrijver stelt een directe vraag aan een lezer.

Geplaatst: Do Mrt 03, 2011 22:37 Onderwerp: Nestkastjes konijnen
Broer Gerrit Adema
Klinkt misschien stom maar hoe zit dat precies met die kastjes dan? want de konijnen moeten nu een hele stap omhoog doen of niet?

Heb je misschien ook maten ervan wil zelf ook nog een paar maken. voor in mijn nieuwe hoken.

Wat misschien stom klinkt, is in dit geval de vraag "hoe zit dat precies met die kastjes dan?" *Ook hier wordt een vraag aan de lezer gesteld. Hoewel er geen directe verwijzingen naar de lezer staan (een naam of 'je'), blijkt uit de context dat de vraag wel aan een bepaalde lezer gericht is.*

Betrekking op boodschap

Belangrijk is dat de boodschap centraal staat, de schrijver probeert *niet* het publiek of zijn eigen beeld weer te geven of te beïnvloeden. De functie van "klinkt misschien gek, maar" is inhoud toevoegen aan de boodschap. De inhoud wordt extra verduidelijkt om ervoor te zorgen dat boodschap op de juiste manier geïnterpreteerd kan worden.

Voorbeelden:

> **boebele** 02-04-2009, 21:05
> Wat je beter wel kunt nemen:
> handje noten, ongebrand en ongeroosterd
> fruit
> gedroogd fruit (dadels bv zijn echt heerlijk)
> bakje kikkererwten (klinkt misschien gek, maar is echt lekker)
> cherrytomaatjes
> rijstkoek

De schrijver heeft het niet over zichzelf, probeert geen contact te maken met het publiek, maar geeft extra uitleg aan zijn of haar tekst. De constructie heeft betrekking op de boodschap door de verwijzing naar 'bakje kikkererwten' en de toevoeging, dat het 'echt lekker' is.

> **Nannes** **Geplaatst:** 07-11-07 19:58
>
> sterkte!
> klinkt misschien raar, maar als je een beetje wazig kijkt is het net een poppetje met een capuchon op. eigenlijk zou je een smilie op je nagel moeten tekenen

Wat in dit fragment raar klinkt, is dat 'het net een poppetje met een capuchon op' is. Hoewel er ook verwijzingen naar een lezer voorkomen in het fragment, verwijst de zinsconstructie hier niet naar en dus heeft dit fragment betrekking op de boodschap.

- **Stap 5:**

Categoriseer het fragment verder aan de hand van de bij stap 4 gekozen hoofdcategorie. Kies dus een subcategorie die binnen de hiervoor gekozen hoofdcategorie valt.
Lees voor het indelen in de subcategorieën onderstaande tekst goed door om te bepalen welke subcategorie de functie van "klinkt misschien gek, maar" het beste weergeeft.

Betrekking op de schrijver

- **Emoties toevoegen**

Van deze functie is sprake wanneer "klinkt misschien gek, maar" gebruikt wordt om gevoelens te verduidelijken. Dit kan expliciet gedaan worden door het gevoel te benoemen. Belangrijk is dat het gaat om het gevoel van de *schrijver*, niet het gevoel dat eventueel uit de boodschap naar voren komt of bij het publiek opgewekt moet worden.

Voorbeeld:

> **jharbers58**
> Geplaatst: di 20 okt, 2009 11:55
> ik sta elke morgen op met een verschrikkelijk schuld gevoel en ga er mee naar bed,ik mis ze allebij zo verschrikkelijk,dat is met woorden niet te beschrijven,het klinkt misschien heel vreemd maar,ik hoop elke avond als ik naar bed ga,dat ik de volgende dag niet meer wakker word,zo groot is het verdriet.

'Het klinkt misschien heel vreemd maar' verwijst naar de hoop die de schrijver heeft om niet meer wakker te worden omdat zijn verdriet zo groot is. Dit is een duidelijke verwijzing naar de emotionele staat van de schrijver.

- **Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies**
  De schrijver wil door het gebruik van de zinsconstructie voorkomen dat hij of zij 'verkeerd' overkomt. Belangrijk is dat het hierbij niet gaat om de inhoud van de boodschap, maar om het beeld wat de lezer van de schrijver zou kunnen krijgen. De schrijver is als het ware bang om bot of onzeker over te komen en om hiermee anderen eventueel te kwetsen. Door zichzelf in te dekken en te zeggen dat iets misschien wel gek kan gaan klinken, probeert de schrijver onzekerheid en/of gezichtsverlies te voorkomen.

  Voorbeeld:

  > 20/10/2010 @ 10:07 **spinneke**
  > hey,
  > het klinkt misschien raar, maar ik zit nu al te denken aan een 2de kindje over 2 jaar wil ik beginnen. ik heb een zoontje van 3 jaar en heb nog 2 jaar een spiraaltje en laat het dan verwijderen omdat dan de 5 jaar omzijn...

  De schrijver is bang om raar over te komen door nu al na te denken over 2 jaar in de toekomst.

  Betrekking op publiek

- **Versterken band tussen schrijver en publiek**
  De band versterken tussen de schrijver en het publiek kan gedaan worden op verschillende manieren. Belangrijk om hierbij te onthouden is dat de schrijver de lezer niet wil *overtuigen*, maar hoopt dat de lezer een beter beeld van hem of haar krijgt. Dit kan onder andere gedaan worden door medeleven op te wekken (de underdog positie te kiezen). Het doel is dat de lezer door het gebruik van "klinkt misschien gek, maar" de schrijver positiever gaat beoordelen, dus dat de lezer de schrijver leuker, geloofwaardiger, daadkrachtiger etc. gaat vinden.

  Voorbeeld:

  > DJRandall vrijdag 25 september 2009 @ 17:59:
  >
  > Zijn er hier trouwens meer dames die moeite hadden om iets te voelen voor hun kleintje? Dit klinkt misschien heel stom, maar ik heb het idee dat ik nu pas trots begin te worden op wat er in mij groeit. En dat terwijl we er zo hard voor hebben moeten werken.

  De zinsconstructie verwijst hier naar " Zijn er hier … voor hun kleintje?". De schrijver stelt de lezers een directe vraag en probeert zo het medeleven van hen op te wekken. Ze probeert de band te versterken door overeenkomsten te zoeken tussen haarzelf en andere lezers.

- **Overtuigen van de lezer**
  De constructie "klinkt misschien gek, maar" wordt in dit geval gebruikt om de lezer te overtuigen van het gelijk van de schrijver. Het doel is om de lezer als het ware over te halen om te geloven wat de schrijver zegt. Het gaat hierbij niet om de boodschap op zich, maar om de mening van de lezer over de boodschap. Dit laatste is een belangrijk verschil met de functie *voorkomen van verkeerde conclusies*. Daarnaast is het voor de spreker bij deze functie niet van belang hoe de lezer over hem of haar denkt, het enige doel is overtuigen.

  Voorbeeld:

  > Zo Aug 08, 2010 21:16 **7threst**
  > Dit klinkt misschien heel raar, maar heb je ook bepaalde keuzes in de instellingen bevestigd door op het kruisje te drukken? En bij de instellingen op de PS3 kun je bij de verschillende geluidsinstellingen keizen hoe en op welk apparaat je welk geluid wilt ontvangen. En nogmaals, bevestigen met drukken op het kruisje, want als je dat niet doet verlaat je het menu zonder de veranderingen aan te brengen.

  De schrijver vraagt of de lezer een bepaalde keuze heeft gemaakt. Hiermee draagt de schrijver een oplossing aan voor het probleem, welke volgens hem of haar juist is. De schrijver wil dus de lezer overtuigen om dit te proberen.

Betrekking op boodschap

- **Voorkomen van verkeerde conclusies**
  De schrijver wil ervoor zorgen dat de boodschap op de juiste manier overkomt. Hij of zij wil voorkomen dat de lezer een andere conclusie trekt dan de schrijver beoogd heeft. Het kan hierbij gaan om twee soorten verkeerde conclusies: Conclusies die voort zouden kunnen komen aan de hand van de context of conclusies die voort zouden kunnen komen uit de algemene kennis van de lezer. Welk van de twee types verkeerde conclusies voorkomen dient te worden, is niet relevant. Het gaat om de functie van "voorkomen van verkeerde conclusies" in het algemeen.
  Let op het verschil met de functie *overtuigen van de lezer.* Hierbij is de mening van de lezer van belang en gaat het niet inhoudelijk over de boodschap zelf. Bij het *voorkomen van verkeerde conclusies* is het doel niet overtuigen, maar zorgen dat de boodschap op de juiste manier overkomt.

  Voorbeeld:

  Jasha Joachimsthal 14 aug 2000, 08:00
  Philippe Deleye wrote:
  > *SMS sturen vanuit het buitenland werkt wel degelijk. Heb je het service-center nummer van Proximus >in de internationale vorm ingevoerd ?? Zoals je weet moet je niet alleen het nummer opgeven van de >bestemming van jouw bericht, maar ook het nummer van de gebruikte SMS-centrale.* Alternatief kan >je ook het service-center nummer programmeren van het lokale netwerk waar je bent

  Klinkt misschien stom maar misschien ondersteunt het netwerk het zenden van SMS niet. Zou zomaar kunnen.

  De conclusie die het publiek zou kunnen trekken aan de hand van zijn algemene kennis is: "Een telefoonnetwerk ondersteunt altijd het zenden van een SMS." De schrijver wil echter voorkomen dat deze conclusie getrokken wordt, aangezien het zo zou kunnen zijn dat bepaalde buitenlandse netwerken deze dienst niet ondersteunen.

- **Informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen**
  De schrijver noemt iets wonderbaarlijks of opmerkelijks in de tekst. Door de toevoeging van "klinkt misschien gek, maar" geeft de schrijver als het ware aan dat hij of zij de inhoud van boodschap zelf ook wonderbaarlijk vindt. Deze aankondiging kan op twee manieren:
  - De inhoud is in zijn totaliteit wonderbaarlijk te noemen.
  - De inhoud voor en na "klinkt misschien gek, maar" is op zich niet bijzonder, maar door de combinatie wordt deze opmerkelijk.

  Voorbeeld:

  dennis_barten
  Karperpokken worden veroorzaakt door een virus dat zijn genetisch materiaal inbouwt in de kern van een cel (in dit geval van de vis). Overigens doen alle virussen dit. de cel zal dan het virus vermeerderen zodat de ziekte zich kan vermeerderen. (het klinkt misschien vreemd maar een virus is feitelijk geen levend organisme, het is afhankelijk van zijn gastheer).

  De schrijver vindt het feit dat een virus geen levend organisme is, wonderbaarlijk genoeg om toe te lichten. Door "het klinkt misschien vreemd, maar" te gebruiken, wordt dit benadrukt.

Figuur 3.1. Definitief analyse-instrument voor het analyseren van de dataset.

3.3 Proces

Het onderzoeksproces beschrijft welke stappen zijn gezet om het onderzoek uit te voeren. Dit begon met datapreparatie, waarna het analyse-instrument werd getest. Vervolgens is beschreven hoe het daadwerkelijke onderzoek is uitgevoerd.

3.3.1 Datapreparatie

De 352 geselecteerde fragmenten die het onderzoekscorpus vormden, werden ten eerste geordend. Hierbij werden de fragmenten genummerd en werden datum, het soort bijwoord, schrijver en vindplaats (naam van het forum en/of site) genoteerd. De volgende stap in het proces was datareductie. De resultaten die vanuit de zoekmachine zijn gevonden, waren immers niet in hun geheel interessant voor het onderzoeken van de functies van “klinkt misschien gek, maar”. Bij dit proces was het van belang dat er voldoende context bewaard bleef om de functies te kunnen analyseren en dat overbodige context achterwege werd gelaten (Krippendorff, 1980). De hoeveelheid context die bewaard bleef, was afhankelijk van de positie waarin “klinkt misschien gek, maar” voorkwam. Met positie werd in dit geval het soort post bedoeld. Logischerwijs waren er vier verschillende soorten posts waarin de zinsconstructie kon voorkomen: een openingspost, een directe reactie op de openingspost, een reactie op een andere post dan de openingspost of een post is die niet samenhangt met enige andere post op het forum. Door de context per post te bewaren zoals aangegeven is in Figuur 3.2, kwam de bewaarde context nagenoeg overeen met de context waarin de schrijver de post geschreven had. Een schrijver van een reactie op een openingspost bijvoorbeeld, had immers de openingspost gelezen en daarop zijn of haar reactie gebaseerd. De openingspost vormde de aanleiding voor de gehele internetdiscussie en is daarom bij ieder onderzoeksfragment bewaard.

“Klinkt misschien gek, maar” komt voor in:	**Onderzoeksfragment wordt opgebouwd uit:**
Openingspost	Openingspost
Directe reactie op openingspost	Openingspost + post met directe reactie
Reactie op andere post dan openingspost	Openingspost + post waarop gereageerd wordt + post met reactie
Onsamenhangende post	Openingspost + post met zinsconstructie

Figuur 3.2. Opbouw van de onderzoeksfragmenten, gebaseerd op de plaats waar “klinkt misschien gek, maar” in het fragment voorkomt in de internetdiscussies.

Wanneer bepaald was in welk soort post de zinsconstructie op het forum voorkwam, werd de benodigde tekst gekopieerd naar een bestand, waarin uiteindelijk alle 352 fragmenten zijn opgenomen. Na ordening van alle fragmenten in het bestand, was deze klaar voor analyse. Dit bestand vormde de data-set die geanalyseerd kon worden. In Figuur 3.3 is een voorbeeld weergegeven van een te analyseren fragment. Het analyse-instrument waarmee de data-set onderzocht werd, was een codeerschema (zie paragraaf 3.2).

Fragment nummer:	32
Bijwoord:	gek
Datum plaatsing:	15/07/2009
Schrijver:	Ronald
Vindplaats:	http://forum.fok.nl/topic/14550000
Constructie komt voor in:	Directe reactie op openingspost
Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost. Tekst openingspost.	
Tekst directe reactie openingspost. Tekst directe reactie openingspost. Tekst directe reactie openingspost. Tekst directe reactie openingspost. Tekst directe reactie openingspost. Tekst directe reactie openingspost. Tekst directe reactie openingspost. Het klinkt misschien wel gek, maar Tekst directe reactie openingspost.	

Figuur 3.3. Ter illustratie opgesteld voorbeeld van een te analyseren fragment.

3.3.2 Pre-test van het analyse-instrument

Om de validiteit van het analyse-instrument te garanderen, werd dit instrument voorafgaand aan het daadwerkelijke onderzoek eerst gepre-test. Door dit te doen konden onduidelijkheden in het codeerschema en binnen de categorieën aan het licht worden gebracht (Weber, 1990). De pre-test werd uitgevoerd door de onderzoeker en een tweede codeur. Beiden hebben 32 fragmenten geanalyseerd met de eerste versie van het analyse-instrument, welke te vinden is in Bijlage 1. Deze 32 fragmenten waren aselect gekozen en maakten geen deel uit van de uiteindelijke dataset.

Uit de pre-test kwam naar voren dat de overeenstemming tussen de codeurs op hoofdcategorie-niveau erg laag was. Slechts dertien van de 32 fragmenten werden in dezelfde hoofdcategorie ingedeeld. Dit bleek twee oorzaken te hebben: ten eerste was niet altijd duidelijk waar de zinsconstructie “klinkt misschien, … maar” naar verwees en ten tweede bleek de omschrijving van de categorieën niet helemaal duidelijk. Verder bleek dat de subcategorie *structureren van de tekst* van de hoofdcategorie *betrekking op boodschap* geen exclusiviteit bood, aangezien het structureren van de tekst vrijwel altijd een functie kon zijn naast een andere functie.

Naar aanleiding van de pre-test zijn verschillende aanpassingen in het analyse-instrument gedaan. Ten eerste werd een extra analysestap toegevoegd. In deze stap diende de codeur te bepalen waar “klinkt misschien gek, maar” naar verwijst. Deze stap werd toegevoegd zodat per fragment duidelijk was wat er nu eigenlijk stom, vreemd, gek of raar klinkt. Het doel hiervan was om de analyse specifieker te richten op de zinsconstructie en niet op het fragment in zijn geheel. Ten tweede zijn de beschrijvingen van de hoofdcategorieën aangepast zodat de codeurs bepaalde tekstelementen uit de fragmenten sneller herkenden als binnen een bepaalde categorie passende. Het ging hierbij om tekstelementen die verwijzen naar de schrijver of de lezer. Als laatste is besloten om de categorie *structureren van de tekst* uit het analyse-instrument weg te laten. Deze categorie bleek niet eenduidig genoeg om te gebruiken voor het onderzoek.

Na aanpassing van het analyse-instrument werd opnieuw een pre-test uitgevoerd door dezelfde codeurs. Hierbij werden 28 aselect gekozen fragmenten geanalyseerd die noch deel uitmaakten van de eerste pre-test, noch van het daadwerkelijke onderzoek. De overeenstemming van de codeurs van deze pre-test was beduidend hoger: 23 van de 28 fragmenten werden in dezelfde hoofdcategorie ingedeeld. Binnen de subcategorieën was de overeenstemming lager: veertien van de 23 fragmenten met eenzelfde hoofdcategorie werden ook op eenzelfde subcategorie ingedeeld. Deze lagere overeenstemming werd voornamelijk veroorzaakt omdat één van de codeurs niet overal een keuze had gemaakt voor een categorie.

Na deze tweede pre-test zijn bij de beschrijvingen van de categorieën nog enkele voorbeelden toegevoegd om te illustreren hoe de keuze voor een categorie tot stand komt. Ook werd de naam van de categorie *aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen* veranderd in *informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen.* Hiervoor werd gekozen omdat het woord *aankondigen* impliceert dat het betrekking heeft op iets dat volgt, terwijl er ook verwezen kan worden naar iets dat eerder genoemd is. Het definitieve analyse-instrument is te vinden in Figuur 3.1.

3.3.3 Analyse

Het onderzoek werd uitgevoerd door twee codeurs. De codeurs kregen beiden geprinte versies van de codeurinstructie, het codeerschema (het analyse-instrument) en het onderzoekscorpus, aangezien mensen hiermee beter kunnen analyseren dan met de digitale versies (Neuendorf, 2002). Codeur 1, tevens de onderzoeker, analyseerde alle 352 fragmenten. Codeur 2, een ander persoon dan Codeur 2 bij de pre-test, analyseerde 68 aselect gekozen fragmenten van het gehele corpus om hiermee de betrouwbaarheid van het

onderzoek te waarborgen. Iedere codeur doorliep per fragment vijf stappen met behulp van een codeerinstructie en het analyse-instrument. De codeerinstructie is te vinden Bijlage 2. De eerste twee stappen van het analyseren waren het controleren van het fragment: zijn alle gegevens compleet en is de context op de juiste manier weergegeven zoals in Figuur 3.2 beschreven. Vervolgens werd vastgesteld waar de zinsconstructie naar verwees. Daarna moest door de codeurs beoordeeld worden met welke functie "klinkt misschien gek, maar" gebruikt wordt. De codeurs beoordeelden in eerste instantie op welke hoofdcategorie de constructie betrekking heeft: *betrekking op de boodschap, betrekking op het beeld van de spreker* of *betrekking op het publiek.* Vervolgens werd het fragment verder ingedeeld in subcategorieën die uiteraard afhankelijk waren van de gekozen hoofdcategorie. Deze vijf analysestappen werden door codeur 1 352 keer uitgevoerd op de afzonderlijke fragmenten, waardoor de gehele data-set geanalyseerd werd.

Tijdens de analyse bleek dat één fragment dubbel voorkwam in de dataset. Dit fragment is slechts één keer geanalyseerd en het dubbele fragment is uit de dataset verwijderd. Hierdoor kwam het geheel van fragmenten neer op 351.

3.4 Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te garanderen werd, zoals in de vorige paragraaf vermeld, gebruik gemaakt van een tweede codeur. Deze codeur heeft vooraf een training gekregen van de eerste codeur, de onderzoeker zelf, waarbij de codeerinstructie en het analyse-instrument werden doorlopen. Tijdens de noodzakelijke training (Neuendorf, 2002) heeft de tweede codeur geoefend met het toepassen het codeerschema door fragmenten die tijdens de pre-test zijn gebruikt te analyseren en deze te bespreken met de onderzoeker.

Door de codeur 68 fragmenten van het gehele corpus te laten analyseren, werd voldaan aan de subsample-eisen die gesteld worden bij inhoudsanalyse, namelijk een grootte van 10% tot 20% van het gehele corpus (Krippendorff, 1980) en de eis dat de subsample niet kleiner mag zijn dan 50 fragmenten (Neuendorf, 2002).

Bij het berekenen van de intercodeurbetrouwbaarheid, werd gebruik gemaakt van Cohen's kappa. Hiermee werd de mate van overeenstemming tussen de codeurs gemeten (Weber, 1990). In Tabel 3.1 en Tabel 3.2 zijn de categorie-indelingen weergegeven die gebruikt zijn voor het berekenen van de kappa's.

Tabel 3.1

Vergelijking van de indeling op hoofdcategorieniveau van beide codeurs

	Codeur 2			
Codeur 1	Betrekking op de schrijver	Betrekking op het publiek	Betrekking op de boodschap	Totaal
Betrekking op de schrijver	31	2	0	33
Betrekking op het publiek	0	20	0	20
Betrekking op de boodschap	1	3	11	15
Totaal	32	25	11	68

Tabel 3.2

Vergelijking van de indeling op subcategorieniveau van beide codeurs

	Codeur 2						
Codeur 1	Emoties toe-voegen	Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies	Band verster-ken	Overtui-gen van de lezer	Voorkomen van verkeerde conclusies	Informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen	Totaal
Emoties toevoegen	1	2	0	0	0	0	3
Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies	1	27	2	0	0	0	30
Band versterken tussen schrijver en publiek	0	0	1	1	0	0	2
Overtuigen van de lezer	0	0	1	17	0	0	18
Voorkomen van verkeerde conclusies	0	0	0	3	4	1	8
Informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen	0	1	0	0	0	6	7
Totaal	2	30	4	21	4	7	68

Op hoofdcategorieniveau, werd een kappa van 0,859 gemeten en op subcategorieniveau bleek deze 0,749. Deze waarden van kappa gaven aan dat er een bijna perfecte mate van overeenstemming tussen de codeurs bestond op hoofdcategorieniveau en een degelijke mate van overeenstemming op subcategorieniveau (Landis & Koch, 1977). Hiermee kunnen de resultaten als betrouwbaar gezien kan worden.

4 Resultaten

Tijdens dit onderzoek zijn 352 verschillende internetdiscussies bekeken, waarvan uiteindelijk 351 geschikt bleken voor analyse. De fragmenten van deze discussies zijn, zoals in het voorgaande hoofdstuk beschreven, met behulp van inhoudsanalyse geanalyseerd en ingedeeld op basis van verschillende hoofd- en subcategorieën. In dit hoofdstuk zijn de resultaten van deze analyse weergegeven. Naast de presentatie van de resultaten in de eerste twee paragrafen, worden de resultaten ook geïnterpreteerd in de derde paragraaf.

4.1 Hoofdcategorieniveau

Uit de analyse van de 351 fragmenten komt op hoofdcategorieniveau een indeling naar voren zoals te zien is in Tabel 4.1.

Tabel 4.1

Indeling op basis van hoofdcategorie

Hoofdcategorie	**Aantal (Percentage)**
Betrekking op de schrijver	192 (54,7)
Betrekking op het publiek	90 (25,6)
Betrekking op de boodschap	69 (19,7)
Totaal	351 (100,0)

Wat direct opvalt, is de beduidend hoge mate waarbij de constructie “klinkt misschien gek, maar” betrekking heeft op de schrijver. In meer dan de helft van de gevallen blijkt de constructie gebruikt te worden door de schrijver om iets over zichzelf te vertellen of om zijn of haar mening toe te lichten.

Wanneer alle drie de hoofdcategorieën met elkaar vergeleken worden, is te zien dat de verschillen significant zijn (X^2 (2) = 74,0; $p < 0{,}001$). Bij vergelijking tussen de afzonderlijke categorieën, blijkt ook dat *schrijver* verschilt van *publiek* (X^2 (1) = 36,894; $p < 0{,}001$) en *boodschap* (X^2 (1) = 57,966; $p < 0{,}001$). De categorieën *boodschap* en *publiek* zijn niet significant verschillend (X^2 (1) = 3,103; $p = 0{,}078$).

4.2 Subcategorieniveau

In Tabel 4.2 is te zien met welke functies “klinkt misschien gek, maar” gebruikt wordt, uitgaande van de vooraf opgestelde subcategorieën. De resultaten kunnen op twee niveaus worden bekeken: er kunnen vergelijkingen gemaakt worden tussen alle functies in totaal en vergelijkingen binnen een hoofdcategorie.

Tabel 4.2

Indeling op basis van subcategorie

Hoofdcategorie	Subcategorie	Aantal	Percentage van totaal	Percentage binnen hoofdcategorie
Betrekking op de schrijver	Emoties toevoegen	29	8,3	15,1
	Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies	163	46,4	84,9
Betrekking op het publiek	Band versterken tussen schrijver en publiek	12	3,4	13,3
	Overtuigen van de lezer	78	22,2	86,7
Betrekking op de boodschap	Voorkomen van verkeerde conclusies	39	11,1	56,5
	Informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen	30	8,5	43,5
Totaal		351	100,0	

Ten eerste zijn de verschillen tussen de verdeling van alle functies weergegeven in de vierde kolom van Tabel 4.2. Bij een vergelijking van alle functies is te zien, dat de meest voorkomende functie op subcategorieniveau *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* is. In bijna de helft van alle gevallen blijkt dat "klinkt misschien gek, maar" met deze functie gebruikt wordt. Ook *overtuigen van de lezer* blijkt met ruim 22 procent een veelvoorkomende functie. De minst gebruikte functie is band versterken tussen schrijver en *publiek*, deze wordt slechts in enkele gevallen gebruikt. Bij vergelijking van alle subcategorieën, blijkt dat de verdeling significant verschillend is (X^2 (5) = 265,4; $p < 0{,}001$).

Ten tweede kan een vergelijking van de subfuncties plaatsvinden binnen de gekozen hoofdcategorie. In Tabel 4.2 zijn de percentages hiervan in de uiterst rechtse kolom weergegeven. Binnen de hoofdcategorie betrekking op de schrijver, blijkt dat "klinkt misschien gek, maar" significant vaker gebruikt wordt met de functie *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* dan *emoties toevoegen* (X^2 (1) = 93,521; $p < 0{,}001$). Een soortgelijke verdeling als bij de hiervoor genoemde categorie, is ook te vinden binnen de hoofdcategorie *betrekking op het publiek.* Hier blijkt *overtuigen van de lezer* veel vaker voor te komen dan *band versterken tussen schrijver en publiek* (X^2 (1) = 48,4; $p < 0{,}001$). Binnen de hoofdcategorie *betrekking op de boodschap* blijkt de verhouding tussen de subcategorieën meer in evenwicht. "Klinkt misschien gek, maar" wordt ongeveer even vaak gebruik om te *informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen* als voor het *voorkomen van verkeerde conclusies.* De verschillen die tussen deze subcategorieën bestaan, zijn dan ook niet significant (X^2 (1) = 1,174; $p = 0{,}279$).

4.3 Interpretatie van resultaten

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat het gebruik van de zinsconstructie in meer dan de helft van de gevallen betrekking heeft op de schrijver, waarbij voornamelijk de functie *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* gebruikt wordt. Het blijkt dat gebruikers van "klinkt misschien gek, maar…" dikwijls onzeker zijn over hetgeen waar de constructie naar verwijst. Door in zo een geval zelf te vermelden dat iets gek klinkt, proberen zij hun onzekerheid te verbloemen en gezichtsverlies te voorkomen. Daarnaast blijkt dat deze onzekerheid betrekking heeft op iets wat met de schrijver persoonlijk te maken heeft. Hij of zij is bang dat een gedachte, ervaring of suggestie gek gevonden zou kunnen worden.

Een andere, veel minder gebruikte, functie om het beeld van de schrijver toe te lichten, is die van het *toevoegen van emoties*. De zinsconstructie verwijst bij deze functie expliciet naar een emotie van de schrijver, zoals in Voorbeeld 1 en 2:

(1) "het klinkt misschien gek, maar ik ben blij dat te horen!"
(2) "klinkt misschien stom, maar ik voel me nu zo ontzettend verraden"

Uitgaande van de overeenkomstige literatuur van waaruit de functie *toevoegen van emoties* is afgeleid, kan gesteld worden dat "klinkt misschien gek, maar" geschikt lijkt te zijn voor het toevoegen van emoties. Uit de resultaten van het onderzoek komt dit ook naar voren, zoals in bovenstaande voorbeelden te zien is. Echter, bij nadere inspectie van de functie, blijkt de schrijver niet alleen maar emotie *toe te voegen.* Door de constructie van de zin lijkt het er ook op dat de schrijver *onzeker* is over de genoemde emotie. Ondanks dat deze functie van "klinkt misschien gek, maar" in dit onderzoek in een andere categorie valt dan *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* kunnen ook vraagtekens gezet worden bij deze indeling. De verwarring over deze subfuncties van "klinkt misschien gek, maar" blijkt ook uit de betrouwbaarheidsanalyse. Hoewel uit de tests blijkt dat de betrouwbaarheid tussen de twee codeurs zeer hoog is, zie paragraaf 3.4, lijkt de overeenstemming binnen de hoofdcategorie *betrekking op de schrijver* twijfelachtig. In Tabel 4.3 is dit te zien.

Tabel 4.3

Indeling van de codeurs binnen de hoofdcategorie 'betrekking op schrijver'

	Codeur 2	
Codeur 1	Emoties toevoegen	Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies
Emoties toevoegen	1	2
Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies	1	27

Zoals in Tabel 4.3 te zien is, zijn er drie fragmenten binnen de hoofdcategorie *betrekking op de schrijver* waarbij de codeurs het niet eens zijn. Ter illustratie zijn Voorbeeld 3,4 en 5 weergegeven, deze vormen de niet overeenkomstige zinnen uit de fragmenten.

(3) t klinkt misschien raar maar ik had omdat ik alleen was wel behoefde om te praten en omdat t nacht was en ik niet kon praten had ik egt de hele tijd in mijn hoofd gewoon gesprekken.
(4) het klinkt misschien stom, maar wanneer ik leuke kleren draag voel ik me vaak veel zekerder
(5) Dat laatste (het afrekenen) deed ik door alle negatieve gevoelens die ik erover had, letterlijk uit te kotsen. Het klinkt misschien gek, maar het was een heerlijk gevoel.

De hierboven weergegeven voorbeelden, zijn alle drie verschillend beoordeeld door de codeurs. Wanneer de ene codeur een fragment beoordeelde met de *emoties toevoegen*, beoordeelde de andere codeur het fragment met *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* en andersom. Voor beide beoordelingen valt echter iets te zeggen. Enerzijds kan gezegd worden dat het om gevoelens van de schrijver gaat, waardoor *emoties toevoegen* als juiste functie geldt. Anderzijds lijkt het er op dat schrijvers van de fragmenten onzeker zijn over de gevoelens die zij uiten, waardoor zij "klinkt misschien gek, maar" gebruiken om die onzekerheid te voorkomen. Wanneer de fragmenten op deze manier bekeken worden, zou ook *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* als juiste functie kunnen gelden.

Gezien de lage mate van overeenkomst tussen de codeurs voor dit specifieke geval en de mogelijkheid om de fragmenten op twee manieren te analyseren, lijkt het verstandig om de categorieverdeling nader te bekijken. Men zou kunnen zeggen dat een constructie die gebruikt wordt om *emoties toe te voegen,* daarnaast ook

gebruikt kan worden voor het *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies.* Met andere woorden: *emoties toevoegen* zou als subcategorie gezien kunnen worden van *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies.* Het gaat hierbij om zinsconstructies zoals beschreven in Voorbeeld 3 tot en met 5. Zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven, heeft de functie *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* betrekking op iets dat met de schrijver persoonlijk te maken heeft, zoals een gedachte, ervaring of suggestie. Daarnaast zou het dus zo kunnen zijn dat een schrijver onzeker is over een emotie. Ook bij andere fragmenten die in dit onderzoek ingedeeld zijn in de categorie *emoties toevoegen,* blijkt dat de constructie naast het toevoegen van emotie ook gebruikt wordt om onzekerheid en/of gezichtsverlies te voorkomen. Voorbeeld 6,7 en 8 illustreren dit.

(6) Oké, klinkt misschien stom, maar ik ben juist blij dat ik die prik krijg?
(7) Hmz klinkt misschien gek.. Maar ik ben super onzeker.. Dus alleen mijn vriend heeft me naakt gezien.. Schaam me voor mezelf
(8) Weet je Ste, het klinkt misschien stom ,maar ik ben juist weer heel jaloers op jou dat je een relatie hebt.

Vanuit de hierboven beschreven discussie over de functieverdeling binnen de hoofdcategorie *betrekking op schrijver* zou geconcludeerd kunnen worden dat *emoties toevoegen* een subfunctie is van *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies*. Uiteraard is het nodig deze mogelijkheid verder te onderzoeken. Daarbij zou ook aandacht moeten worden besteed aan andere mogelijke subfuncties van *betrekking op schrijver* en van *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* om definitieve oordelen te kunnen vellen.

Een soortgelijke discussie als over de subfuncties van *betrekking op schrijver*, lijkt mogelijk over de subfuncties van *betrekking op het publiek.* Tabel 4.4 laat de mate van overeenkomst tussen de codeurs zien.

Tabel 4.4

Indeling van de codeurs binnen de hoofdcategorie 'betrekking op publiek'

	Codeur 2	
Codeur 1	Band versterken	Overtuigen van de lezer
Band versterken tussen schrijver en publiek	1	1
Overtuigen van de lezer	1	17

Bij het nader bekijken van het onderzoekscorpus blijkt echter een duidelijk verschil te bestaan tussen de functies *band versterken tussen schrijver en publiek* en *overtuigen van de lezer.* Fragmenten met de functie *overtuigen van de lezer* bevatten elementen waarmee de schrijver de lezer een suggestie doet, met als doel de lezer te overtuigen. Dit gebeurt deels door het de suggestie te formuleren als een vraag (bijvoorbeeld: het klinkt misschien gek, maar waarom bel je niet naar een ziekenhuis?) of door gebruik te maken van de gebiedende wijs (bijvoorbeeld: klinkt misschien heel stom, maar probeer van je lengte je pluspunt te maken!). Wanneer de functie *band versterken tussen schrijver en publiek* gebruikt wordt, gebeurt dit vaak doordat de schrijver een vraag stelt of advies vraagt aan het publiek (bijvoorbeeld: klinkt misschien een beetje gek, maar iemand tips hoe ik nu met mijn vader om kan gaan?). De fragmenten waarbij de codeurs het niet met elkaar eens waren over de functie, zijn weergegeven in Voorbeeld 9 en 10.

(9) Misschien dat dit een beetje een "stoere houding" is om te kijken of je dit wel echt wil? Klinkt misschien stom, maar zo kwam het op mij over.
(10) Klinkt misschien gek, maar het helpt echt als je denkt dat het niet zo'n ramp is als jij denkt. Succes!!

Voorbeeld 9 en 10 blijken niet eenduidig in één van beide subcategorieën van *betrekking op het publiek* te vallen. Voor beide categorieën valt iets te zeggen, aangezien er wel suggesties worden gegeven, maar de

fragmenten niet erg overtuigend van aard zijn en ook gezien zouden kunnen worden met de bedoeling om de band te versterken. Concluderend kan gesteld worden dat de subcategorieën *band versterken tussen schrijver en publiek* en *overtuigen van de lezer* verschillend zijn, maar lijkt het nodig dat de er verder gekeken wordt naar de subcategorieën van *betrekking op het publiek* als geheel. Dit omdat niet alle fragmenten die betrekking hebben op het publiek even goed in de tot nu toe voorgestelde subcategorieën passen. Toekomstig onderzoek zou hier wellicht uitsluitsel over kunnen geven.

Ongeveer twintig procent van de fragmenten in dit onderzoek heeft als hoofdfunctie *betrekking op de boodschap.* Binnen deze hoofdfunctie is de verdeling over de subfuncties nagenoeg gelijk: de ene helft van de fragmenten heeft als functie *voorkomen van verkeerde conclusies* en de andere helft *informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen.* Wanneer deze uitkomsten gekoppeld worden aan de onderzoeksrichtingen van waaruit de functies opgesteld zijn, blijkt dat beide subfuncties voortkomen uit literatuur over concessies. Wanneer iemand "klinkt misschien gek, maar" gebruikt met als hoofdfunctie *betrekking op de boodschap*, doet de schrijver daarmee dus een concessie. De schrijver schept in zo een geval een verwachting die niet uit gaat komen (Grote, et al., 1995; Langer & Winter, 2001; Mann & Thompson, 1988), enerzijds om daarmee verkeerde conclusies te voorkomen en anderzijds om te informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen. Dit is inderdaad terug te zien in het onderzoekscorpus, zoals in Voorbeeld 11 en 12.

(11) "Het klinkt misschien behoorlijk gek maar zo bekeken is het waardevol als mensen je vernederen, kwetsen en bekritiseren."

(12) Ik zat met Kai (de hond) een beetje in dezelfde situatie, zowat vanalles uitgetest, maar niets werkte. Maar zo'n 2 dagen geleden heb ik iets gevonden dat helpt bij hem en het klinkt misschien vreemd, maar dat is dus grommen.

In Voorbeeld 11 vervult "Het klinkt misschien behoorlijk gek maar" de functie van het *voorkomen van verkeerde conclusies.* Met de algemene kennis die iemand heeft, zou namelijk verwacht kunnen worden dat het helemaal niet waardevol is als mensen je vernederen, kwetsen en bekritiseren. Maar "zo bekeken" (waarbij 'zo' in het originele fragment verwijst naar een levensfilosofie die een andere persoon beschreef) zou het vernederd, gekwetst en bekritiseerd worden juist wèl waardevol kunnen zijn. In Voorbeeld 12 is te zien dat "het klinkt misschien vreemd, maar" gebruikt wordt om te informeren over een wonderbaarlijke gebeurtenis. De schrijfster vertelt in dit fragment dat zij een oplossing heeft gevonden voor de situatie. Schijnbaar vindt zij zelf de oplossing wonderbaarlijk, aangezien zij deze niet gewoon oppert, maar er een concessie aan vooraf doet door te zeggen dat het misschien wel vreemd klinkt. Uit Voorbeeld 11 en 12 en ook uit de andere fragmenten blijkt dat "klinkt misschien gek, maar" met hoofdfunctie *betrekking op de boodschap* zich gedraagt als een concessie.

Een eenduidige terugkoppeling naar overeenkomstige literatuur zoals bij bovenstaande functie is gemaakt, blijkt niet mogelijk voor de overige hoofdfuncties. Anders dan *betrekking op boodschap* blijken de andere hoofdfuncties niet voort te komen uit één onderzoeksrichting. Wel is te zien dat de meest voorkomende subfunctie *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* gebaseerd is op één onderzoeksrichting, namelijk die van losing face. Vanuit de literatuur bekeken is deze uitkomst niet verwonderlijk. In het artikel dat de aanleiding vormde voor onderzoek beweerde van Veelen (2010) immers al het volgende: "De constructie 'Klinkt …, maar …' lijkt dus een middel tegen onzekerheid. Als we vrezen dat we saai, dom of bot overkomen, zeggen we dat alvast zelf" en "De constructie wordt kennelijk gebruikt voor ontboezemingen waar we ons een beetje voor schamen. Je zegt dus eigenlijk: 'Ik besef best dat het raar overkomt, maar je moet niet denken dat ik gek ben.'"(p. 136). Ondanks dat van Veelen in zijn artikel geen wetenschappelijke verklaring voor zijn bevindingen geeft, blijkt ook uit dit onderzoek dat *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* de voornaamste functie is van de constructie "klinkt misschien gek, maar".

5 Discussie

Dit hoofdstuk vormt een terugblik op het uitgevoerde onderzoek. Ten eerste worden de conclusies gepresenteerd die aan hand van het onderzoek getrokken kunnen worden. Ten tweede wordt de onderzoeksmethode ter discussie gesteld en ten slotte zullen aanbevelingen gedaan worden voor toekomstig onderzoek.

5.1 Conclusies

In dit onderzoek zijn de functies onderzocht voor het gebruik van de zinsconstructie "klinkt misschien gek, maar…", met als variaties voor gek: vreemd, raar en stom. Door middel van een inhoudsanalyse zijn resultaten naar voren gekomen, welke gepresenteerd zijn in hoofdstuk vier. Hoewel het onderzoek gebaseerd is op fragmenten van internetfora, zijn de resultaten ook van toepassing te zijn op gesproken tekst. Aan de hand de resultaten en de hierboven besproken resultaten, worden verschillende conclusies getrokken. In deze paragraaf zal eerst een antwoord gegeven worden op de hoofdvraag van het onderzoek. De hoofdvraag, die voorafgaand aan het onderzoek is opgesteld, luidde: *"Welke functies kan de zinsconstructie "klinkt misschien gek, maar" vervullen?"*

Uit het onderzoek is gebleken dat er zes functies te onderscheiden zijn waarvoor "klinkt misschien gek, maar" gebruikt wordt. Deze zes functies behoren tot drie hoofdfuncties met elk twee subfuncties en zijn weergegeven in Tabel 5.1.

Tabel 5.1

Hoofd- en subfuncties waarvoor "klinkt misschien gek, maar" gebruikt wordt

Hoofdfunctie	**Subfuncties**
Betrekking op de schrijver	Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies Toevoegen van emoties
Betrekking op het publiek	Overtuigen van de lezer Band versterken tussen schrijver en publiek
Betrekking op de boodschap	Voorkomen van verkeerde conclusies Informeren over wonderbaarlijke gebeurtenissen

De meest gebruikte functie is het *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies,* welke valt onder de hoofdfunctie *betrekking op de schrijver.* Uit de interpretatie van de resultaten lijkt daarnaast naar voren te komen dat het *toevoegen van emoties*, de andere subfunctie van *betrekking op de schrijver*, wellicht ook als subfunctie van *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* gezien zou kunnen worden. Hiervan uitgaande zou het zo zijn dat "klinkt misschien gek, maar" in meer dan de helft van de gevallen te maken heeft met de onzekerheid van de spreker. Hieruit wordt geconcludeerd dat het vaak zo is dat iemand die gebruik maakt van "klinkt misschien gek, maar", onzeker is over wat hij of zij zegt.

Overtuigen van de lezer bleek op één na de meest voorkomende functie. Wanneer een schrijver een suggestie doet, gebruik maakt van de gebiedende wijs en zich richt tot een lezer, wordt "klinkt misschien gek, maar" gebruikt wordt om de lezer te overtuigen.

"Klinkt misschien gek, maar" gedraagt zich als een concessie wanneer de constructie betrekking heeft op de boodschap. Bij de subfuncties, die allebei ongeveer één op de tien keer voorkomen, komt een geschepte verwachting niet uit, in het ene geval door een verkeerde conclusie te voorkomen en in het andere geval door te informeren over een wonderbaarlijke gebeurtenis.

Uit het onderzoek blijkt over het algemeen dat, behalve voor functies die betrekking hebben op de boodschap, functies van “klinkt misschien gek, maar” niet vanuit eenzelfde wetenschappelijke achtergrond te verklaren zijn. Er zijn verschillende richtingen aan te wijzen de functies deels verklaren, maar een directe overeenkomst met één onderzoeksrichting ontbreekt. De conclusie die hieraan verbonden kan worden, is dat zinsconstructies als “klinkt misschien gek, maar” wetenschappelijk gezien een geheel nieuw onderzoeksgebied zouden kunnen vormen. Dit komt ook naar voren uit het feit dat specifieke zinsconstructies uit overeenkomstige onderzoeksgebieden maar met één functie gebruikt lijken te worden. Losstaande woorden – interjecties en discourse markers – zoals ‘goed’ en ‘oh’ kunnen in verschillende situaties op andere manieren worden gebruikt. Andere zinsconstructies daarentegen – gambieten – hebben een vaststaande functie (Keller, 1979). Het feit dat “klinkt misschien gek, maar” een zinsconstructie is die verschillende functies aan kan nemen, lijkt er ook op te duiden dat het hier een nieuw onderzoeksgebied betreft.

Nu bekend is welke functies “klinkt misschien gek, maar” kan vervullen, kan geconcludeerd worden dat de constructie met opzet op deze manieren gebruikt kan worden. Wanneer een tekst wordt opgesteld met een uit dit onderzoek naar voren komende functie, kan “klinkt misschien gek, maar” gebruikt worden om de woorden kracht bij te zetten en de functie te intensiveren. Er kleeft echter één voorwaarde aan deze conclusie: hoewel uit het onderzoek blijkt met welke functies “klinkt misschien gek, maar” gebruikt wordt, kan niet met zekerheid worden gezegd dat deze functies ook door de lezers of luisteraars op eenzelfde manier worden herkend of geïnterpreteerd. Verder onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

5.2 Reflectie op de onderzoeksmethode

De onderzoeksmethode die in dit onderzoek is gebruikt, is inhoudsanalyse. Met behulp van een vooraf opgesteld codeerschema en een codeurinstructie zijn fragmenten van internetfora geanalyseerd en ingedeeld in op literatuur gebaseerde categorieën. Hoewel deze methode bruikbare en betrouwbare resultaten op heeft geleverd, blijft de vraag in hoeverre de manier van onderzoeken de resultaten heeft beïnvloed.

Ten eerste zou men zich kunnen afvragen op welke manier de op literatuur gebaseerde categorieën van invloed zijn op de uitkomsten van het onderzoek. Hoewel het gebruikelijk is om vergelijkbaar onderzoek te “vertalen” naar inhoudsanalyse (Neuendorf, 2002; Potter & Levine-Donnerstein, 1999), blijft het discutabel of de resultaten hetzelfde waren geweest wanneer de categorie-indeling op een andere manier tot stand was gekomen. Inductief onderzoek zou hierbij uitsluitsel kunnen geven. Bij deze manier van onderzoeken wordt niet uitgegaan van vooraf opgestelde theorieën, maar wordt juist geprobeerd om vanuit de bevindingen theorieën op te stellen (Pope & Mays, 1995). Een onderzoek met een inductief karakter zou interessant zijn om te controleren of vergelijkbare resultaten worden behaald.

Een tweede punt, dat ook aansluit bij het hierboven genoemde punt, is in welke mate de categorieën representatief zijn voor daadwerkelijke functies van “klinkt misschien gek, maar”. Aangezien er, voor zover bekend, geen eerder onderzoek gedaan is naar de functies, is gebruik gemaakt van vergelijkbare onderzoeksrichtingen. Zoals ook eerder genoemd is het gebruikelijk om vergelijkbare literatuur als uitgangspunt te nemen voor een onderzoek, maar het blijft de vraag of de in dit onderzoek gebruikte literatuur wel toereikend is. Wellicht zijn belangrijke aangrenzende onderzoeksgebieden over het hoofd gezien, waardoor eventuele functies van “klinkt misschien gek, maar” buiten beschouwing zijn gebleven.

Door de exploratieve aard van het onderzoek is het ook moeilijk vast te stellen in hoeverre de resultaten generaliseerbaar zijn. Het onderzoek is heel specifiek gericht op één zinsconstructie met slechts vier variaties,

waardoor het haast onmogelijk lijkt te zijn om de resultaten inhoudelijk verder te generaliseren. Wat wel vastgesteld kan worden, is dat de resultaten zeer waarschijnlijk ook van toepassing zijn op gesproken taal. Ondanks dat dit onderzoek is uitgevoerd door analyse van fragmenten van internetfora, lijkt het er op dat eenzelfde verdeling van functies van “klinkt misschien gek, maar” ook verwacht kan worden bij gesproken taal. De manier waarop op internetfora gecommuniceerd wordt, komt immers nauw overeen met gesproken taal (Chun, 1994; Irina, 2009). Wellicht dat toekomstig onderzoek verder aan de inhoudelijke generaliseerbaarheid zou kunnen bijdragen.

5.3 Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

In voorgaande paragrafen zijn al enkele suggesties voor vervolgonderzoek geopperd. Deze paragraaf geeft een samenvatting van die suggesties en nieuwe aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.

Een eerste hoek waarin vervolgonderzoek nodig lijkt, is de controle van de in dit onderzoek gebruikte categorieën. Over de categorieën van “klinkt misschien gek, maar” die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, blijkt nog discussie te bestaan. Toekomstig onderzoek is nodig om te kunnen bepalen in hoeverre de categorieën ook de daadwerkelijke functies van “klinkt misschien gek, maar” weergeven. Een manier hiervoor zou inductieve inhoudsanalyse kunnen zijn, waarbij geen gebruik gemaakt dient te worden van vooraf opgestelde categorieën, maar waarbij de functies afgeleid worden uit een onderzoekscorpus. Men zou bijvoorbeeld respondenten de onderzoeksfragmenten kunnen voorleggen en hen kunnen vragen met welke functie “klinkt misschien gek, maar” volgens hen gebruikt wordt. Het zou zeer interessant zijn om te onderzoeken of op een dergelijke manier vergelijkbare resultaten worden gevonden.

Nu uit dit onderzoek verschillende functies voor het gebruik van “klinkt misschien gek, maar” naar voren zijn gekomen, lijkt het verstandig om te onderzoeken of deze functies ook door de ontvanger als zodanig worden herkend. Een respondentenonderzoek naar de herkenning van de gebruikte functies zou wenselijk zijn. Op algemeen niveau zou men zich af kunnen vragen “Ziet het publiek welke functie een schrijver in gedachte had?” Specifiek zou onderzocht kunnen worden of met een functie ook het beoogde doel wordt bereikt. Dit kan bij voorbeeld door te onderzoeken hoe iemand die “klinkt misschien gek, maar” gebruikt met de functie *voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies* overkomt. Komt deze persoon onzeker over, of kan de onzekerheid juist voorkomen worden door het gebruik van de constructie?

Om de generaliseerbaarheid van het onderzoek te vergroten, zou ook gekeken kunnen worden naar soortgelijke zinsconstructies. Zouden zinnen als “Ik bedoel het niet verkeerd, maar” en “Het is een cliché, maar” met dezelfde of soortgelijke functies worden gebruikt als “klinkt misschien gek, maar”? Het lijkt bijvoorbeeld voor de hand te liggen om te stellen dat “Ik bedoel het niet verkeerd, maar” verwijst naar de schrijver door de verwijzing naar “ik”, maar wellicht zou deze constructie ook met andere functies gebruikt kunnen worden. Verder onderzoek zou hierop hopelijk antwoord op kunnen geven.

Referenties

Ameka, F. (1992). Interjections: The universal yet neglected part of speech. *Journal of Pragmatics, 18*, 101-118.

Andeweg, B. A., de Jong, J. C., & van Breugel, F. (2010). *The first minutes of conference presentations: An analysis of the opening of 16 research papers.* Paper presented at the Professional Communication Conference (IPCC). Enschede, Netherlands.

Arundale, R. B. (2010). Constituting face in conversation: Face, facework, and interactional achievement. *Journal of Pragmatics, 42*(8), 2078-2105.

Bell, D. M. (2010). Nevertheless, still and yet: Concessive cancellative discourse markers. *Journal of Pragmatics, 42*(7), 1912-1927.

Chun, D. (1994). Using Computer Networking to Facilitate the Acquisition of Interactive Competence. *System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics, 22*(1), 17-31.

Coulmas, F. (1979). On the Sociolinguistic Relevance of Routine Formulae. *Journal of Pragmatics, 3*, 239-266.

Fraser, B. (1999). What are discourse markers? *Journal of Pragmatics, 31*(7), 931-952.

Fuller, J. M. (2003). The influence of speaker roles on discourse marker use. *Journal of Pragmatics, 35*, 23-45.

Grote, B., Lenke, N., & Stede, M. (1995). *Ma(r)king concession in English and German.* Paper presented at the Fifth European Workshop on Natural Language Generation, Leiden, the Netherlands.

Hogeweg, L. (2009). The meaning and interpretation of the Dutch particle wel. *Journal of Pragmatics, 41*(3), 519-539.

House, J. (2006). Communicative styles in English and German. *European Journal of English Studies, 10*(3), 249-267.

Hsieh, H.-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research, 15*(9), 1277-1288.

Irina, A. (2009). *Electronic discourse: Breaking out of the medium.* Paper presented at the WRI World Congress on Software Engineering, Xiamen, China.

Keller, E. (1979). Gambits: Conversational Strategy Signals. *Journal of Pragmatics, 3*, 219-238.

Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An introduction to its methodology*. Beverly Hills: Sage Publications.

Lam, P. W. Y. (2009). Discourse Particles in Corpus Data and Textbooks: The Case of Well. *Applied Linguistics, 31*(2), 260-281.

Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The Measurement of Observer Agreement for Categorical Data. *Biometrics, 77*(1), 159-174.

Langer, C. A., & Winter, D. G. (2001). The Motivational Basis of Concessions and Comprise: Archival and Laboratory Studies. *Journal of Personality and Social Psychology, 81*(4), 711-727.

Mann, W. C., & Thompson, S. A. (1988). Rhetorical Structure Theory: Toward a functional theory of text organization. *Text, 8*(3), 243-281.

Mayring, P. (1990). *Qualitative Inhaltsanalyse*. Weinheim: Deutscher Studien Verlag.

McGinnis, L., & Gentry, J. (2009). Underdog consumption: An exploration into meanings and motives. *Journal of Business Research, 62*(2), 191-199.

Moore, D. S., & McCabe, G. P. (2006). *Statistiek in de Praktijk*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Neuendorf, K. A. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oakes: Sage Publications.

Norrick, N. R. (2009). Interjections as pragmatic markers. *Journal of Pragmatics, 41*(5), 866-891.

Pope, C., & Mays, N. (1995). Qualitative Research: Reaching the parts other methods cannot reach: an introduction to qualitative methods in health and health services research. *British Medical Journal, 311*, 42-45.

Potter, W. J., & Levine-Donnerstein, D. (1999). Rethinking Validity and Reliability in Content Analysis. *Journal of Applied Communication Research, 27*, 258-284.

Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1972). *A grammar of Contemporary English*. London: Longman.

Redeker, G. (1990). Ideational and Pragmatic Markers of Discourse Structure. *Journal of Pragmatics, 14*, 367-381.

Scheufele, B. (2008). Content Analysis, Qualitative. In Wolfgang Donsbach (Ed.), *The International Encyclopedia of Communication*. Blackwell Reference Online: Blackwell Publishing.

Schourop, L. (1999). Discourse markers. *Lingua, 107*, 227-265.

Taboada, M. (2006). Discourse markers as signals (or not) of rhetorical relations. *Journal of Pragmatics, 38*(4), 567-592.

Taylor, G. (2002). Teaching Gambits: The Effect of Instruction and Task Variation on the Use of Conversation Strategies by Intermediate Spanish Students. *Foreign Language Annals, 35*(2), 171-189.

van Veelen, A. (2010, Mei). 'Het klinkt misschien gek, maar ...'. *Onze Taal, 5,* 136-137.

Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis*. Newsbury Park: Sage Publications.

Wester, F. (1995). Inhoudsonderzoek als kwalitatief-interpreterende werkwijze. In H. J. M. Hüttner, K. Renckstorf & F. Wester (Eds.), *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

White, P. R. R. (2003). Beyond modality and hedging: A dialogic view of the language of intersubjective stance. *Text, 23*(2), 259-284.

Wilkins, D. P. (1992). Interjections as deictics. *Journal of Pragmatics, 18*, 119-159.

Bijlage 1: Eerste versie van het analyse-instrument

Codeerschema voor het onderzoek naar functies van "klinkt misschien gek, maar"

Lees onderstaande stappen eerst goed door en zorg dat je snapt wat de bedoeling is.

- **Stap 1:**

  Controleer of alle gegevens van het fragment weergegeven zijn:

  - Fragment nummer — Nummer in corpus (nummer in google)
  - Bijwoord — gek/vreemd/raar/stom
  - Datum plaatsing — van fragment "klinkt misschien gek, maar"
  - Schrijver — van fragment "klinkt misschien gek, maar"
  - Vindplaats — hyperlink met daarin forumnaam
  - Constructie komt voor in — soort post

- **Stap 2:**

  Controleer of het onderzoeksfragment juist is opgebouwd met behulp van onderstaand schema:

De constructie "klinkt misschien gek, maar" komt voor in:	**Onderzoeksfragment wordt opgebouwd uit:**
Openingspost	Openingspost
Directe reactie op openingspost	Openingspost + directe reactie
Reactie op andere post dan openingspost	Openingspost + post waarop gereageerd wordt + post met reactie
Onsamenhangende post	Openingspost + post met zinsconstructie

- **Stap 3:**

  Categoriseer de functie van "klinkt misschien gek, maar" aan de hand van de volgende hoofdcategorieën:

  - **Betrekking op boodschap**

    Belangrijk is dat de boodschap centraal staat, de schrijver probeert *niet* het publiek of zijn eigen beeld te beïnvloeden. De functie van "klinkt misschien gek, maar" is structuur of inhoud toevoegen aan de boodschap. Dit kan op verschillende manieren:

    - Structuur: Door het gebruik van de zinsconstructie wordt de boodschap beter leesbaar. De overgangen binnen de post worden overzichtelijker en de tekst loopt goed in elkaar over.
    - Inhoud: Door het gebruik van de zinsconstructie wordt de boodschap toegelicht. De inhoud wordt extra verduidelijkt om ervoor te zorgen dat boodschap op de juiste manier geïnterpreteerd kan worden.

  - **Betrekking beeld van de schrijver**

    "klinkt misschien gek, maar" wordt gebruikt om het beeld van de schrijver weer te geven. De zinsconstructie is hier een middel om het beeld van de schrijver te verduidelijken door bijvoorbeeld gevoelens van de schrijver toe te lichten of zijn emotionele staat weer te geven. Het gaat om het beeld dat de schrijver van zichzelf heeft en dat hij of zij door het gebruik van "klinkt misschien gek, maar" wil behouden en/of toelichten. Belangrijk is dat er geen directe invloed uit wordt geoefend op het publiek.

  - **Betrekking op publiek**

    "klinkt misschien gek, maar" wordt gebruikt om de lezer op te beïnvloeden. Hierbij gaat het om de beïnvloeding van de mening van de lezer over de schrijver en/of de boodschap. Dit kan te maken hebben met de band die tussen de schrijver en de lezer bestaat of met het overtuigen van de lezer van het gelijk van de schrijver.

- **Stap 4:**

  Categoriseer het fragment verder aan de hand van de bij stap 3 gekozen hoofdcategorie. Kies dus een subcategorie die binnen de hiervoor gekozen hoofdcategorie valt.

  Lees voor het indelen in de subcategorieën onderstaande tekst goed door om te bepalen welke subcategorie de functie van "klinkt misschien gek, maar" het beste weergeeft.

Betrekking op boodschap

- Structureren van de tekst
  Van deze functie is sprake wanneer “klinkt misschien gek, maar” gebruikt wordt om verschillende elementen van de tekst met elkaar te verbinden om zo een betere structuur te creëren. Het gaat hierbij om inhoudelijke structuur, zoals het veranderen van onderwerp, het introduceren van nieuwe argumenten of het geven van extra uitleg bij een onderwerp.
- Voorkomen van verkeerde conclusies
  De schrijver wil ervoor zorgen dat de boodschap op de juiste manier overkomt. Hij of zij wil voorkomen dat de lezer een andere conclusie trekt dan de schrijver beoogd heeft. Het kan hierbij gaan om twee soorten verkeerde conclusies:
  - Conclusies die voort zouden kunnen komen aan de hand van de context
  - Conclusies die voort zouden kunnen komen uit de algemene kennis van de lezer

  Welk van de twee types verkeerde conclusies voorkomen dient te worden, is niet relevant. Het gaat om de functie van “voorkomen van verkeerde conclusies” in het algemeen. Let op het verschil met de functie *overtuigen van de lezer.* Hierbij is de mening van de lezer van belang en gaat het niet inhoudelijk over de boodschap zelf. Bij het *voorkomen van verkeerde conclusies* is het doel niet overtuigen, maar zorgen dat de boodschap op de juiste manier overkomt.
- Aankondigen van wonderbaarlijke gebeurtenissen
  De schrijver kondigt iets wonderbaarlijks of opmerkelijks aan. Door de toevoeging van “klinkt misschien gek, maar” geeft de schrijver als het ware aan dat hij of zij de inhoud van boodschap zelf ook wonderbaarlijk vindt. Deze aankondiging kan op twee manieren:
  - De inhoud is in zijn totaliteit wonderbaarlijk te noemen.
  - De inhoud voor en na “klinkt misschien gek, maar” is op zich niet bijzonder, maar door de combinatie wordt deze opmerkelijk.

Betrekking op beeld van de schrijver

- Emoties toevoegen
  Van deze functie is sprake wanneer “klinkt misschien gek, maar” gebruikt wordt om gevoelens te verduidelijken. Dit kan expliciet gedaan worden door het gevoel te benoemen, maar ook impliciet door een emotie door te tekst te laten doorschemeren. Belangrijk is dat het gaat om het gevoel van de *schrijver*, niet het gevoel dat eventueel uit de boodschap naar voren komt of bij het publiek opgewekt moet worden.
- Voorkomen van onzekerheid en/of gezichtsverlies
  De schrijver wil door het gebruik van de zinsconstructie voorkomen dat hij of zij ‘verkeerd’ overkomt. Belangrijk is dat het hierbij niet gaat om de inhoud van de boodschap, maar om het beeld wat de lezer van de schrijver zou kunnen krijgen. De schrijver is als het ware bang om bot of onzeker over te komen en om hiermee anderen eventueel te kwetsen. Door zichzelf in te dekken en te zeggen dat iets misschien wel gek kan gaan klinken, probeert de schrijver onzekerheid en/of gezichtsverlies te voorkomen.

Betrekking op publiek

- Versterken band tussen schrijver en publiek
  De band versterken tussen de schrijver en het publiek kan gedaan worden op verschillende manieren. Belangrijk om hierbij te onthouden is dat de schrijver de lezer niet wil *overtuigen*, maar hoopt dat de lezer een beter beeld van hem of haar krijgt. Dit kan onder andere gedaan worden door medeleven op te wekken (de underdog positie te kiezen). Het doel is dat de lezer door het gebruik van “klinkt misschien gek, maar” de schrijver positiever gaat beoordelen, dus dat de lezer de schrijver leuker, geloofwaardiger, daadkrachtiger etc. gaat vinden.
- Overtuigen van de lezer
  De constructie “klinkt misschien gek, maar” wordt in dit geval gebruikt om de lezer te overtuigen van het gelijk van de schrijver. Het doel is om de lezer als het ware over te halen om te geloven wat de schrijver zegt. Het gaat hierbij niet om de boodschap op zich, maar om de mening van de lezer over de boodschap. Dit laatste is een belangrijk verschil met de functie *voorkomen van verkeerde conclusies*. Daarnaast is het voor de spreker bij deze functie niet van belang hoe de lezer over hem of haar denkt, het enige doel is overtuigen.

Bijlage 2: Codeerinstructie
Instructie voor de codeur

- Lees deze instructie goed door.

- Zorg dat je op de hoogte bent van de verschillende variaties binnen “klinkt misschien gek, maar”. Deze staan hieronder uitgelegd:
    - “Klinkt misschien gek, maar” is de overkoepelende benaming voor de zinsconstructie die op verschillende manieren in de onderzoeksfragmenten weergegeven worden en welke beoordeeld gaan worden.
    - De constructie “klinkt misschien gek, maar” komt niet in iedere zin op eenzelfde manier voor. Het belangrijkste verschil is dat het bijwoord “gek”, vier variaties heeft. Deze variaties zijn *gek, vreemd, raar* en *stom.*
    - Verder zijn er ook variaties te vinden wat betreft het woord dat vóór *klinkt* staat. Hier staan lidwoorden of aanwijzende voornaamwoorden, zoals *het, dit* of *dat.* In sommige gevallen komt het echter ook voor dat de constructie begint met *klinkt.*
    - Daarnaast kan het zo zijn dat tussen *misschien* en het betreffende bijwoord nuanceverschillen worden aangegeven door toevoeging van bepaalde woorden, zoals *een beetje* of *heel erg.* Hierdoor ontstaat bijvoorbeeld de zinsconstructie “dit klinkt misschien een beetje vreemd, maar …”.

- Ieder onderzoeksfragment is in een tabel weergegeven. De fragmenten zijn los van elkaar weergegeven, ieder fragment begint op een nieuwe pagina. In de eerste rij van de tabel zijn algemene gegevens genoteerd. In de rijen daaronder zijn één, twee of drie posts van een internetforum weergegeven, afhankelijk van het soort onderzoeksfragment.

- De constructie “klinkt misschien gek, maar” is met geel gemarkeerd in het onderzoeksfragment.

- Gebruik bij het beoordelen van de onderzoeksfragmenten het codeerschema op de volgende pagina.

- Doorloop per onderzoeksfragment alle stappen van het codeerschema.